

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного приватного, комерційного та цивільного права

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Студентки 2 курсу, 5 мз групи,
спеціальності 081 «Право»
спеціалізації «Комерційне право»

Андрух Дарії
Вячеславівни

Науковий керівник
кандидат юридичних наук
доцент

Мельничук Максим
Володимирович

Гарант освітньої програми
доктор юридичних наук
доцент

Мазаракі Наталія
Анатоліївна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СУДОЧИНСТВА У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....	7
1.1. Форми господарського судочинства та їх особливості.....	7
1.2. Поняття та види підвідомчості та підсудності спорів господарським судам.....	19
1.3. Поняття позову в господарському процесі, його форма та зміст	26
РОЗДІЛ 2. ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ	32
2.1. Порядок вирішення спорів в господарських судах	32
2.2. Процесуальні права та гарантії учасників господарського судочинства .	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Господарське судочинство в Україні здійснювалось за правилами та у формах, що були визначені Господарським процесуальним кодексом України (далі – ГПК України) ще у 1991 році. Однак 15 грудня 2017 року він зазнав значних змін у зв'язку із набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», прийняття якого призвело до змін процедури як цивільного, адміністративного, так і господарського процесу. Таким чином вказаний нормативно-правовий акт можна справедливо вважати законом-рекордсменом, який вмістив практично три заново розроблені процесуальні кодекси України.

Аналізуючи положення чинного законодавства можна констатувати, що найбільші зміни торкнулися саме господарського судочинства. У зв'язку з цим цілком справедливою є думка, що сьогодні доцільніше говорити про нове господарське процесуальне право, аніж про зміни до господарського процесу. Однією з найбільш суттєвих новел господарського процесу є внесення змін до форм господарського судочинства. Внаслідок таких кардинальних змін було запроваджено два абсолютно нових інститути для господарського законодавства: наказне та спрощене позовне провадження.

Однак чинним законодавством специфіка господарського процесу враховується не повною мірою, воно більш зосереджується на впровадженні певних ідеальних моделей та теоретичних стандартів судочинства, регулюючи саме процесуальну діяльність та обмежуючи самостійність суду, вводячи не властиві господарському судочинству інститути. Тобто не враховується весь комплекс правових проблем, в результаті чого створюються умови для затягування процесу та зловживання процесуальними правами, використовуючи приписи закону.

Отже, на сьогодні чинне законодавство містить чимало прогалин, у зв'язку з чим виникає потреба у детальному науковому опрацюванні, виявленні недоліків та пошуку шляхів вирішення цих недосконалостей.

Проблеми та напрями вдосконалення процедури судового розгляду господарських спорів і підвищення ефективності діяльності господарської юрисдикції вивчалися та обговорювалися як правниками-практиками, передусім судьями господарських судів, юристами, адвокатами, так і науковцями, зокрема Т.Є. Абовою, М.О. Абрамовим, С.Н. Абрамовим, Ю. Бездолею, Н. Богацькою, Р.Є. Гукасяном, М.А. Гурвичем, П.П. Гурєєвим, В.М. Дем'яком, Т.П. Єрохіною, О.О. Квасніцькою, Л.М. Ніколенком, О.П. Подцерковним, Б.М. Поляковим, Л. Рогачем, М.О. Рожковою, Т.В. Степановою, В.С. Тадевосяном, В.Ф. Тараненком, О.І. Харитоновою, Н.О. Чечіною, М. Шевердіним, О.М. Шимановичем, М.Й. Штефаном та ін.

Специфіка наказного провадження була предметом досліджень таких представників науки господарського процесу як Ю. Стусова, Ю. Шишка, С. Яценко та ін. Поняттю позову як процесуальної категорії присвячено праці Ю.В. Білоусова, В.І. Бобрика, Б.В. Дерев'янка, С.О. Короєда, Г.Л. Осокіної, О.А. Туркота та ін.

Втім, на сьогодні у даній сфері все ще залишаються малодосліджені аспекти, серед яких і позовне провадження, що обґрунтовує необхідність дослідження обраної теми.

Метою дослідження є комплексний науково-правовий аналіз позовного провадження в господарському судочинстві, виявлення проблемних аспектів та шляхів їх розв'язання.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- встановити форми господарського судочинства та їх особливості;
- визначити поняття та види підвідомчості та підсудності спорів господарським судам;
- дослідити поняття позову в господарському процесі, його форму та зміст;

- проаналізувати порядок вирішення спорів в господарських судах;
- встановити процесуальні права та гарантії учасників господарського судочинства.

Об'єктом дослідження є правові відносини, що виникають у сфері розгляду спорів господарським судом у встановлених процесуальним законодавством формах судочинства.

Предметом дослідження є позовне провадження в господарському судочинстві.

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження. Зокрема, відповідно до формально-логічного методу в дослідженні застосовувався категоріально-понятійний апарат та закони логіки (підрозділ 1.1.). Порівняльно-правовий метод застосовувався при вивченні та порівнянні положень старої та нової редакцій ГПК України (підрозділи 1.2. та 2.2.). Порівняльний метод було використано у процесі порівняння науково-теоретичних положень щодо розуміння поняття «підвідомчість», «підсудність», «юрисдикція» тощо (підрозділ 1.2.). Метод логічного аналізу використовувався для встановлення змісту та спрямованості норм законодавства, які регулюють відносини, що є предметом дослідження (підрозділ 2.2.). Застосовуються також методи абстрагування та узагальнення тощо.

Практична цінність. Практична цінність випускної кваліфікаційної роботи полягає у тому, що висновки і пропозиції, викладені в дослідженні можуть бути використані у процесі подальшого вдосконалення ГПК України та підготовки проектів нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення господарського процесу.

Наукова цінність полягає у подальшій розробці доктринальних положень правового регулювання господарського судочинства, зокрема елементи новизни містяться у пропозиції щодо удосконалення господарського законодавства шляхом усунення колізій щодо виключної підсудності справ.

Публікації. За підсумками випускної кваліфікаційної роботи опублікована наукова стаття на тему: «Форми господарського судочинства та їх особливості» у збірнику наукових статей студентів «Правове забезпечення підприємницької діяльності». Київ: Київ. нац.торг.-екон. ун-т. 2018. С 47-56.

Структура та обсяг роботи. Структура дослідження зумовлена її метою, завданням, предметом дослідження і авторським підходом до розгляду обраної теми. У відповідності з ними випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, п'яти підрозділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 73 сторінки, із яких основна частина роботи займає 52 сторінки. Список використаних джерел складається із 76 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СУДОЧИНСТВА У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

1.1. Форми господарського судочинства та їх особливості

Основною формою судового провадження у господарському судочинстві все ще залишається позовне провадження, в якому беруть участь позивач (позивачі), відповідач (відповідачі) та треті особи, що мають права сторін. Подання позовної заяви у встановленій ГПК України формі й у супроводі передбачених законом документів є підставою для відкриття позовного провадження.

Існують такі найбільш суттєві, закріплені в нормах законодавства, ознаки позовної форми захисту:

- розглядає і вирішує спори лише спеціально уповноважений на це орган - господарський суд;
- спори у господарському суді розглядаються в суворо регламентованому законом процесуальному порядку;
- наділення учасників процесу суттєвими правовими гарантіями;
- законність та обґрунтованість рішень господарського суду [28, с.28].

Аналіз законодавчих положень ГПК України свідчить про те, що позовне провадження у господарському судочинстві поділяється на загальне (додаток А) та спрощене (додаток Б).

Справи, що через складність або ряд інших обставин недоцільно розглядати у спрощеному провадженні – розглядаються в порядку загального позовного провадження. Малозначні ж справи, справи незначної складності та справи, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи розглядаються за правилами спрощеного провадження [3].

В науковій літературі спрощене позовне провадження пропонується визначати як результат диференціації позовної форми захисту шляхом спрощення й усічення організаційних і функціональних елементів розгляду та вирішення справ, віднесених до малозначних, за наявності низки оцінних умов, крім випадків, визначених законодавством [33, с. 306].

Малозначними справами згідно з положеннями господарського процесуального законодавства є:

- 1) справи, ціна позову яких не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (тобто 192 100 грн станом на 2019 рік);
- 2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, окрім справ, що розглядаються лише в порядку загального позовного провадження, та справ, у яких ціна позову перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (тобто 960 500 грн станом на 2019 рік) [3].

Що ж стосується справ незначної складності, то зміст даного поняття у новому ГПК України законодавцем не розкрито, а тому його тлумачення буде здійснюватися виключно суддею за його внутрішнім переконанням. Такий момент, безумовно, вплине на одноманітність застосування цього поняття в господарському процесі як із боку суддів, такі і з боку інших учасників судочинства [34, с.83]. З огляду на вказане, вбачаємо за необхідне внести відповідні зміни до ГПК України в частині регулювання розгляду справ незначної складності шляхом закріплення на законодавчому рівні чіткого та вичерпного переліку справ, що відносяться до категорії незначних.

Спрощене позовне провадження зумовлюється низкою істотних процесуальних особливостей, які можна застосувати у господарському судочинстві. До головних ознак спрощеного провадження віднести такі: особливість призначення, наявність чітких критеріїв та оцінних умов ймовірності для спрощеного провадження, дискреційні повноваження господарського суду, процедурні особливості (етапні та строкові), обмеженість права на оскарження, диспозитивність представництва, менший обсяг гарантій процесуальних прав [33, с.304].

У даному контексті заслуговує уваги позиція Д.С. Лаврович та В.В. Григи, які, досліджуючи спрощення цивільного судочинства, пропонують розглядати його, насамперед, як загальне спрощення ординарної процедури захисту прав, радять змінити звичайну, ординарну процесуальну форму шляхом її звільнення від зайвих, ускладнених, неефективних і таких, що не відповідають принципу пропорційності з огляду на мету цивільного судочинства, елементів (процесуальних дій, стадій, процедур, проваджень) або замінити їх на нові, більш ефективні елементи цивільної процесуальної форми. Також спрощення, на їх думку, можна розтлумачувати як напрям диверсифікації цивільної процесуальної форми, яке полягає у введенні самостійних проваджень і порядків для певних категорій справ, що позбавлені зайвих формальностей і не містять окремих елементів процесуальної форми, які характерні для звичайного порядку захисту. Нарешті, спрощення, як вважають науковці, може проявлятися на рівні окремих процесуальних дій, коли поряд із загальним порядком розгляду справи на певних етапах передбачаються альтернативні можливості здійснення окремих процесуальних дій [45, с.186].

На нашу думку, за аналогією можна розглядати спрощення господарського судочинства. Зокрема, виходячи з викладеного вище пропонуємо розуміти спрощення господарського судочинства як напрям диверсифікації господарської процесуальної форми, яке полягає у введенні самостійних проваджень і порядків для певних категорій справ, що позбавлені зайвих формальностей і не містять окремих елементів процесуальної форми, які характерні для звичайного порядку захисту.

З метою спрощення та прискорення розгляду певних категорій справ в новій редакції ГПК України була введена можливість розгляду таких справ у формі наказного провадження в разі наявності вимоги про стягнення грошової заборгованості за договором, що укладений в письмовій формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб [3].

Згідно з правовими позиціями Верховного Суду, наказне провадження є особливим спрощеним видом процесу, що, шляхом видачі судового наказу, який

водночас є судовим рішенням і виконавчим документом, спрямований на швидкий та ефективний захист безспірних прав осіб. Захист права в наказному провадженні здійснюється за наявності безспірної вимоги стягувача, що підтверджується належно оформленими письмовими документами. В такому разі відсутня потреба порушувати процесуально складне та тривале за часом позовне провадження, достатньо короткого та спрощеного наказного провадження, що відповідає інтересам як кредитора (стягувача), так і суду [59].

В науковій літературі наказне провадження визначається як:

- результат диференціації господарської процесуальної форми захисту шляхом усічення організаційних та функціональних елементів розгляду та вирішення справи про стягнення грошової заборгованості із гранично позначеними лімітами [33, с.306];
- спрощена процедура судового розгляду без участі сторін на підставі документів, наданих стягувачем [39, с. 112];
- самостійний і спрощений вид судового провадження в господарському судочинстві під час розгляду окремих категорій справ, яке має на меті вирішення спору, що виник між сторонами матеріальних правовідносин [29, с.67];
- самостійний, особливий, спрощений вид судового провадження під час розгляду господарських справ про стягнення грошової заборгованості за договором, спрямований на швидкий та ефективний захист прав заявника, в якому суддя у встановлених законом випадках за заявою особи без судового засідання і виклику сторін на підставі достатніх, допустимих і належних доказів видає судовий наказ, який є особливою формою судового рішення (водночас є судовим рішенням та виконавчим документом) [29, с.68].

В основі наказного провадження перебуває конфлікт, адже в протилежному випадку сторона спору не зверталася б до суду. Головна відмінність наказного провадження від позовного полягає в тому, що наказне провадження вирішує конфлікт у спрощеній формі, що дозволяє зекономити час та прискорити здійснення захисту прав учасників правовідносин [29, с.66].

На думку багатьох юристів наказне провадження було запозичене з цивільного процесу, в якому воно вже існує досить давно, ще з 2004 року. Наприклад, С. Яценко зазначає, що традиційно, як і за попереднім Цивільним процесуальним кодексом (далі – ЦПК), стягненню в порядку наказного провадження підлягають безспірні суми заборгованості. Так, на відміну від доволі розгорнутого переліку договірних відносин, щодо яких може бути виданий судовий наказ по ЦПК, ГПК України включає лише два критерії до визначення допустимості справи до наказного провадження: сума вимоги не має перевищувати ста розмірів прожиткових мінімумів для працездатних осіб, скоріше за все на момент подачі заяви, а не укладання договору, та обов'язкова наявність договору у письмовій формі [76].

У свою чергу, Ю. Стусова та Ю. Шишка звертають увагу, що ще на стадії обговорення проекту ГПК України серед фахівців з'явилося багато дискусій щодо того, чи взагалі доречно впроваджувати інститут наказного провадження в господарському процесі, оскільки нововведення не відповідає принципам гласності та змагальності судочинства, і може стати інструментом зловживань та рейдерства. Це обумовило проведення аналізу результатів розгляду відповідних заяв стягувачів, на підставі якого було зроблено висновок, що не підлягають розгляду в порядку наказного провадження вимоги про стягнення 3% річних, штрафних санкцій, збитків, інфляційних втрат, оскільки суди відмовляють у видачі наказів за цією категорією вимог, посилаючись на те, що вони не відповідають приписам статті 148 ГПК України, тобто не є вимогами про стягнення грошової заборгованості за договором, укладеним у письмовій формі. Отже, судові накази видаються за результатами розгляду вимог про стягнення основної заборгованості [64].

Судовий розгляд справи в порядку наказного провадження проводиться без повідомлення та участі у судовому засіданні сторін. Ще одною перевагою наказного провадження є невеликий розмір судового збору, а саме 0,1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб згідно з підпунктом 2-1 пункту 2 частини 2 статті 4 Закону України «Про судовий збір» [5].

Самостійність наказного провадження в господарському процесуальному праві полягає в тому, що даний вид судового провадження не варто розглядати як складову частину інших проваджень. Воно є таким самим повноцінним провадженням, як і позовне. Ознака особливості полягає в тому, що для наказного провадження в господарському процесуальному праві характерні лише властиві йому специфічні риси.

Ознака спрощеності полягає в тому, що дане провадження є значно простішим за позовне. Дана «спрощеність» розкривається тим, що суд розглядає заяву про видачу судового наказу протягом п'яти днів з дня її надходження. Саме завдяки судовому наказу стало можливим більш оперативно отримати судові рішення, яке набрало законної сили. За результатами розгляду заяви про видачу судового наказу, який проводиться без судового засідання та виклику сторін, суд або видає судовий наказ або постановляє ухвалу про відмову у видачі судового наказу, яка відповідно до статті 255 ГПК України підлягає оскарженню в апеляційному порядку. Судовий наказ надсилається сторонам та може бути скасований судом на підставі заяви боржника протягом 15 днів з дня отримання останнім копії наказу та інших документів. У разі не оскарження такого наказу боржником він набуває чинності протягом 20 днів у порядку статей 157, 159 ГПК України.

У той же час, законодавцем внесено зміни до Закону України «Про судовий збір», знизивши ставки судового збору для заяв про видачу судового наказу. Не складні арифметичні підрахунки дозволяють визначити розмір судового збору за подачу заяв про видачу та скасування судового наказу: 192,10 грн. та 96,05 грн. відповідно (згідно з підпунктами 21 та 22 пункту 2 частини 2 статті 4 Закону України «Про судовий збір» за подачу заяви про видачу судового наказу та заяви про скасування судового наказу сплачується судовий збір у розмірі 0,1 та 0,05 розміру прожиткового мінімуму працездатної особи станом на 01 січня року, в якому дана заява подається).

Варто звернути увагу, що відмова у видачі судового наказу не позбавляє особу права на звернення до суду із позовною заявою про стягнення відповідної суми у порядку спрощеного позовного провадження.

Така позитивна риса запровадження форми наказного провадження у новому ГПК України як скорочення процесуальних строків розгляду та судових витрат є повністю виправданою, оскільки вона дозволяє сприяти процесуальній економії і, відповідно, збереженню державних ресурсів [65].

Судовий наказ оскарженню в апеляційному порядку не підлягає, однак може бути скасований за заявою боржника, яку він має подати протягом п'ятнадцяти днів з дня отримання копії судового наказу. Заява про скасування судового наказу, згідно з частиною 1 статті 157 ГПК України, може також бути подана органами та особами, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Дана зава не пізніше наступного дня передається на розгляд судді, який не пізніше двох днів з моменту подання заяви постановляє ухвалу про скасування судового наказу, звісно ж якщо відсутні підстави для її повернення. Якщо ж заява про скасування судового наказу протягом п'яти днів з дня закінчення строку на її подання так і не надійшла до суду, судовий наказ набирає законної сили та протягом п'яти днів надсилається стягувачу.

Виходячи із здійсненого аналізу, можна погодитись з тим, що особливостями наказного провадження в господарському процесуальному праві є:

- 1) самостійність, особливість та спрощеність;
- 2) судовий наказ видається виключно за вимогами про стягнення грошової заборгованості за договором, укладеним у письмовій (у тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- 3) спрямування на швидкий та ефективний захист прав заявника;
- 4) відсутність судового засідання і виклику сторін;
- 5) видання судового наказу на підставі достатніх, допустимих і належних доказів;

- б) особливість судового рішення, яке водночас є і судовим рішенням, і виконавчим документом [29, с.68];
- 7) відсутність спору про право та/або спору про інтерес;
- 8) дискреційні права заявника;
- 9) заміна оскарження на скасування;
- 10) чіткість визначення виду вимог із гранично позначеними лімітами;
- 11) заява як спеціальна форма реалізації права на розгляд справи у наказному провадженні;
- 12) усічений суб'єктний склад;
- 13) судовий наказ як форма судового рішення;
- 14) трансформаційність судового збору;
- 15) обмеженість процесуальних гарантій сторін [33, с.305].

Наказне провадження в господарському судочинстві існує з метою пришвидшення отримання виконавчого документа у справах про стягнення невеликих грошових сум, а також для розвантаження судової системи, завдяки коротким строкам розгляду справ [50].

Варто зазначити про те, що наказне провадження представляє собою досить зручний та ефективний інструмент вирішення спорів за умови послідовної реалізації в законі суворості відповідності між наявним потенціалом для спрощення процесуальної форми та способом такого спрощення. Оскільки запорукою ефективності наказного провадження є як найточніше визначення законодавцем тих вимог, задоволення яких отримує згоду зі сторони боржника, формування сфери застосування судового наказу є виключно важливим питанням [66, с.1009].

Ще одною формою господарського процесу є відокремлене від позовного процесу провадження у справах про банкрутство, метою якого є задоволення вимог кредиторів у разі неплатоспроможності боржника.

Законодавство України про банкрутство складається з Кодексу України з процедур банкрутства, який набрав чинності 21 жовтня 2019 року, ГПК України, 23 глави Господарського кодексу України та іншого законодавства.

Процедура банкрутства має суттєві відмінності від позовного провадження. Наприклад, під час провадження у справах про банкрутство найчастіше звертаються до норм, що містяться у Кодексі України з процедур банкрутства, аніж норм процесуального права, які викладені у ГПК України. Склад учасників у справах про банкрутство значно відрізняється від складу учасників позовного провадження, оскільки поряд зі сторонами (боржником і кредитором), беруть участь арбітражний керуючий (розпорядник майна, ліквідатор), державний орган з питань банкрутства, Фонд державного майна України, представник органу місцевого самоврядування, представник працівників боржника, уповноважена особа засновників (учасників, акціонерів) боржника та інші учасники справи про банкрутство, щодо прав або обов'язків яких існує спір [4].

Провадження у справах про банкрутство можна розділити на кілька стадій. Першою стадією є подання заяви до господарського суду та порушення провадження. Правом звернення із заявою про порушення справи про банкрутство наділені боржник та кредитор. Вимоги до оформлення заяви визначаються статтею 34 Кодексу України з процедур банкрутства. Відтепер задля порушення господарським судом справи про банкрутство кредитор не потрібно дочікуватися збільшення суми боргу до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати та тримісячного прострочення, якщо наявні обґрунтовані ризики неплатоспроможності боржника [21]. Справа порушується протягом 5 днів з дня надходження відповідної заяви і комплекту передбачених законом документів, після чого суддя господарського суду постановляє ухвалу про порушення провадження у справі про банкрутство, яка, відповідно, направляється заінтересованим особам.

Другою стадією провадження у справі про банкрутство є підготовче засідання, в якому судом здійснюється перевірка обґрунтованості вимог заявника та з'ясовується наявність підстав для відкриття провадження. Воно проводиться не пізніше 14 днів з дня постановлення ухвали про прийняття заяви про відкриття провадження у справі, а за наявності поважних причин - не пізніше 20 днів з того ж самого дня. Згідно з приписами частини 8 статті 39 Кодексу України з процедур

банкрутства, в разі ухвалення рішення про відкриття провадження, суд вводить процедуру розпорядження майном, мораторій на задоволення вимог кредиторів та призначає розпорядника майна, встановлюючи розмір оплати його послуг, або ж відмовляє у відкритті провадження у справі про банкрутство.

На третій стадії провадження у справі про банкрутство здійснюється пошук кредиторів та осіб, які мають намір взяти участь в санації боржника. Відбувається це протягом тридцяти днів з дня офіційного оприлюднення оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Після закінчення строку, наданого для пошуку кредиторів, настає четверта стадія провадження у справі про банкрутство і розпочинається вона з попереднього засідання. Слід пам'ятати про строки, що зазначені в Кодексі України з процедур банкрутства, а саме: попереднє засідання повинне бути проведене не пізніше сімдесяти календарних днів з дня проведення підготовчого засідання. А у випадку великої кількості кредиторів законодавством передбачено інший строк - не пізніше трьох місяців після проведення підготовчого засідання суду.

В попередньому засіданні підлягають розгляду як кредиторські вимоги, щодо яких були заперечення боржника або розпорядника майна, так і кредиторські вимоги, що визнані боржником та внесені розпорядником майна до реєстру вимог кредиторів.

За результатами попереднього засідання суд виносить ухвалу, в якій вказується перелік та розмір вимог всіх кредиторів, дата проведення зборів кредиторів та комітету кредиторів, а також зазначається дата підсумкового засідання суду, в якому вже здійснюється перехід до наступної судової процедури або ж взагалі припиняється провадження у справі.

Якщо бути точнішим в кінці підсумкового засідання господарський суд або вводить процедуру санації та, у разі схвалення зборами кредиторів, затверджує план санації, або визнає боржника банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру, або продовжує строк розпорядження майном та відкладає підсумкове засідання, або ж взагалі закриває провадження у справі про банкрутство.

Якщо внаслідок проведення спеціальних судових процедур банкрутства не була відновлена платоспроможність боржника і не проведені розрахунки по його боргах, настає п'ята стадія провадження у справі про банкрутство – стадія визнання боржника банкрутом.

У постанові про визнання боржника банкрутом суд відкриває ліквідаційну процедуру, призначає ліквідатора та формує ліквідаційну комісію, на яку покладається безпосереднє здійснення ліквідаційної процедури.

В разі ж успішного завершення заходів санації (має бути підтверджено факт відсутності в підприємства заборгованості за грошовими зобов'язаннями перед кредиторами, заборгованості перед працівниками та у сплаті податків, зборів) керуючий санацією надає комітету кредиторів письмовий звіт задля його схвалення та подальшої подачі на затвердження до суду [30]. Після затвердження звіту керуючого санацією боржника господарський суд закриває провадження, що є шостою стадією.

Відповідно до частини 1 статті 90 Кодексу України з процедур банкрутства господарський суд закриває провадження також у разі, якщо: боржник - юридична особа не внесена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців; юридичну особу, яка є боржником, припинено в установленому законодавством порядку; у провадженні господарського суду є справа про банкрутство того ж боржника; відновлено платоспроможність боржника або погашені всі вимоги кредиторів згідно з реєстром вимог кредиторів; затверджений звіт ліквідатора; до боржника після офіційного оприлюднення оголошення про відкриття провадження (проваджень) у справі про його банкрутство не висунуто вимог; справа не підлягає розгляду в господарських судах України або господарським судом не встановлені ознаки неплатоспроможності боржника.

Отже, з прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства відбувається оптимізація процедури банкрутства у зрівнянні з втраченим чинності Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», підвищується рівень захищеності прав кредиторів, вдосконалюється

процедура продажу майна боржника на аукціоні, врегульовуються відносини щодо відновлення платоспроможності фізичних осіб, які опинилися у важкій фінансовій ситуації і потребують допомоги з боку держави, спрощується порядок відкриття провадження у справах про банкрутство, створюється єдина саморегулююча організація арбітражних керуючих тощо.

Пригадуючи слова Б.М. Полякова про те, що Закон про банкрутство не вирішив багато принципів питань, внаслідок чого сформувалися різні підходи в правозастосовній практиці, можна з впевненістю сказати що зміни є [58]. Окрім змін вже існуючих інститутів банкрутства окремим досягненням є створення інституту відновлення платоспроможності фізичної особи. І як сказав Директор Департаменту з питань судової роботи та банкрутства Міністерства юстиції Ю. Моїсєєв: «Це нова історія у банкрутстві в Україні і, будемо бачити, чи воно досягне своїх результатів» [47].

Отже, у зв'язку із зростанням значення правосуддя та ролі суду в сучасному суспільстві відбувається демократизація і гуманізація судового процесу, звужуються сфери процесуального регулювання, внаслідок чого поширюється практика використання господарськими судами примирювальних процедур, впроваджуються альтернативні способи вирішення господарських спорів, тощо. Прийняття нової редакції ГПК України та Кодексу України з процедур банкрутства – яскраве відображення вказаних тенденцій і, безперечно, є великим кроком вперед, оскільки ці зміни дають можливість як зекономити час та кошти, так і зменшити кількість конфліктів і протиріч, яких і так забагато в сучасному суспільстві. Саме завдяки новим формам господарського процесу – наказному та спрощеному позовному провадженню, відбувається спрощення та прискорення вирішення певних категорій справ. Також введення різних форм судового провадження надає можливість обрати більш оптимальну процедуру для вирішення спору, що також є великою перевагою змін в господарському судочинстві.

1.2. Поняття та види підвідомчості та підсудності спорів господарським судам

Справи у господарських судах розглядаються відповідно до їх юрисдикції, яка донедавна в українському господарському процесуальному законодавстві позначалася термінами «підвідомчість» і «підсудність».

Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24 жовтня 2011 р. № 10 «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам» визначає підсудність як коло справ у спорах, вирішення яких віднесено до підвідомчості певного господарського суду, а підвідомчість – як визначена законом сукупність повноважень господарських судів щодо розгляду справ, віднесених до їхньої компетенції [6].

Слово «підвідомчість» виникло від слова «відомство», що в свою чергу означає «установу або сукупність установ, обслуговуючих яку-небудь галузь державного управління» [51, с. 68].

На сьогодні в науковій літературі термін «підвідомчість» визначають по-різному. Наприклад, М.О. Абрамов зазначав, що підвідомчістю є усталена законом сукупність повноважень господарських судів з розгляду та вирішення справ, віднесених до їх компетенції [11, с. 21]. Т.Є. Абова, В.С. Тадевосян, О.І. Харитонова визначають підвідомчість як коло спорів, вирішення яких віднесено до ведення органів держави та суспільства [1, с.43; 68, с. 79].

Водночас варто зазначити про те, що виокремлюють підвідомчість у широкому та вузькому розумінні. Підвідомчість у широкому розумінні – це коло будь-яких питань, відносно яких зазначений орган держави, суспільства або орган змішаного характеру може здійснювати всі (будь-які) покладені на нього функції [52, с. 68]. Підвідомчість у вузькому розумінні – це коло справ, які суди правомочні розглядати і вирішувати по суті. Перше визначення є більш доречним на сьогоднішній день. Вказане підтверджується тим, що справи по суті відповідно до чинного законодавства можуть розглядати не тільки органи судової влади, але

й інші державні органи – фіскальні органи, органи антимонопольного комітету тощо [75, с.13].

Т.П. Єрохіна зазначає, що підсудність являє собою подальший розвиток підвідомчості, її конкретизацію, яка застосовується до інших правовідносин, що складаються за участю органів правосуддя. Норми права про підсудність походять від норм, які регулюють підвідомчість, та разом створюють органічно пов'язану внутрішню єдність [31]. М.О. Рожкова також стверджує, що поняття підсудності розглядається зазвичай як поняття, похідне від поняття підвідомчості: підсудність – це в певному роді різновид підвідомчості стосовно судів однієї судової системи [64, с. 23].

Що ж стосується наукового підходу, заслуговує уваги позиція Л.М. Ніколенко. Науковець зазначає, що «підсудність порівняно з підвідомчістю є категорією з вузкою сферою застосування. Межі цієї сфери визначені нормами Конституції України, а саме: ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в тому суді й тим суддею, до підсудності яких воно віднесено законом. Отже, якщо підвідомчість розмежовує юрисдикційні повноваження різних зі своєї правової природи органів, то підсудність використовується виключно в межах судової системи для визначення судового органу, уповноваженого вирішити правовий конфлікт» [48, с. 82–83].

Змінами до ГПК України від 03.10.2017 року запропоновано розширити значення таких понять, як «підвідомчість» і «підсудність», а також об'єднано їх в один термін – «юрисдикція».

Взагалі термін «юрисдикція» походить від латинського «jurisdiction» – судочинство та «jus» – право і «desere» – говорити, проголошувати. Термін «юрисдикція» в перекладі з латинської (jurisdiction) означає: судочинство, відправлення правосуддя [54, с. 536].

У сучасній літературі юрисдикцію розглядають як:

- 1) судочинство, підсудність, підвідомчість справ суду [36, с.827];

2) сукупність повноважень відповідних державних органів вирішувати правові спори і справи про правопорушення та застосовувати юридичні санкції [56, с.527];

3) компетенцією судових органів щодо розгляду цивільних, кримінальних та інших справ і коло питань, що належать до ведення держави або державної установи [18, с. 525].

Під судовою юрисдикцією вчені-процесуалісти розуміють правочинність судових органів розглядати і вирішувати певні види справ [54, с. 536]. На думку науковців, судова юрисдикція поділяється на функціональну (обсяг повноважень судів з точки зору інстанційності), предметну (обсяг повноважень щодо відповідних правових об'єктів судового захисту) і територіальну (охоплює повноваження, визначені певною територією діяльності органів судової влади) [38, с. 223].

Варто зазначити, що змінами до ГПК України від 03.10.2017 року не тільки було замінено основне поняття «підвідомчість» на «юрисдикцію», а й чітко визначено один із критеріїв господарської юрисдикції – господарські правовідносини. Так, статтею 20 нової редакції ГПК визначено, що господарські суди розглядають справи у спорах, що виникають у зв'язку із здійсненням господарської діяльності та інші справи у визначених законом випадках [67].

Окрім зазначеного вище у новій редакції ГПК України зазнали змін і правила юрисдикції, а саме відтепер юрисдикція розмежовується не лише в залежності від суб'єктного складу сторін спору, а ще й в залежності від предмету спору. З ціллю попередження юрисдикційних спорів та «дублювання» адміністративних, цивільних, господарських справ введено поняття «похідних вимог» [67].

Тим самим законодавець зменшив витрати часу та заощадив ресурси, необхідні особі для забезпечення належного захисту свої прав та інтересів, шляхом поєднання в одному позові основних позовних вимог з похідними, які мали б розглядатися в порядку різного судочинства. На відміну від попередньої редакції за новим ГПК України особа більше не змушена звертатися до різних

судів кількох юрисдикцій задля захисту своїх законних прав та інтересів, що у будь-якому випадку позитивно вплине на ефективність судочинства. Цей факт підкреслюють слова судді Верховного Суду Л. Рогач, яка зауважила, що за попередньо діючими правилами підвідомчості задля захисту свої прав та інтересів особі іноді доводилося звертатися до різних судів двох, а то й трьох юрисдикцій. Тому, на думку судді, законодавець значно скорочує час, необхідний для повного захисту своїх прав і, відповідно, цим покращує ефективність судочинства [22].

Звичайно, що при застосуванні нового предметного критерію як підходу щодо визначення підвідомчості справ господарським судам можуть виникнути ризики неоднакового практичного застосування норм, що регламентують правила юрисдикції. Тому, скоріш за все, ще багато питань в подальшому буде вирішуватися низкою роз'яснень Верховного Суду.

Статтею 20 нової редакції ГПК України значно розширено перелік справ, що розглядатимуться господарськими судами. Зокрема були додані:

- справи у спорах, що виникають з правочинів щодо акцій, часток, паїв, інших корпоративних прав в юридичній особі, крім правочинів у сімейних та спадкових правовідносинах;
- справи у спорах щодо цінних паперів, в тому числі пов'язані з правами на цінні папери та правами, що виникають з них, емісією, розміщенням, обігом та погашенням цінних паперів, обліком прав на цінні папери, зобов'язаннями за цінними паперами, крім боргових цінних паперів, власником яких є фізична особа, яка не є підприємцем, та векселів, що використовуються у податкових та митних правовідносинах;
- справи у спорах щодо права власності чи іншого речового права на майно (рухоме та нерухоме, в тому числі землю), реєстрації або обліку прав на майно, яке (права на яке) є предметом спору, визнання недійсними актів, що порушують такі права, крім спорів, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем, та спорів щодо вилучення майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, а також справи у спорах щодо майна, що є предметом

забезпечення виконання зобов'язання, сторонами якого є юридичні особи та (або) фізичні особи - підприємці;

3) справи у спорах, пов'язані з оскарженням рішень Антимонопольного комітету України, спори щодо оскарження актів (рішень) суб'єктів господарювання та їхніх органів, посадових та службових осіб у сфері організації та здійснення господарської діяльності [3].

Новим ГПК України також розширено юрисдикцію щодо відшкодування збитків, що завдані діями або бездіяльністю посадових осіб, та коло спорів, що підлягають розгляду господарськими судами, а саме спори між будь-якою юридичною особою та її посадовою особою, на відміну від старої редакції ГПК, де розглядалися лише спори між господарським товариством та її посадовою особою. В цьому разі позов подається власником (учасником, акціонером) такої юридичної особи в інтересах цієї юридичної особи.

Порівняно зі старою редакцією ГПК України, норми нової редакції містять невичерпний перелік справ, що підвідомчі господарським судам. Це підтверджується пунктом 15 статті 20 нової редакції ГПК України, в якому сказано: «інші справи у спорах між суб'єктами господарювання».

Однак новій редакції ГПК України також характерне і часткове звуження юрисдикції, а саме: відтепер до юрисдикції господарських судів не відносяться справи у спорах, що виникають з земельних відносин.

Не менш важливим моментом є правильне визначення юрисдикції. Так, наприклад, внаслідок неправильного визначення судової юрисдикції в першій інстанції при перегляді цієї справи в апеляційній чи касаційній інстанції - скасовується судовий наказ з подальшим закриттям провадження у справі, що, в свою чергу, спричиняє негативні наслідки, оскільки сторона знову повинна звертатися до іншого суду, і внаслідок цього має місце нерозв'язання спору в розумні строки, гарантовані статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1]. В пункті 1 даної статті говориться про те, що «кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить

спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення». Слід звернути увагу на посилання «...судом, встановленим законом», тобто судом, який володіє певними повноваженнями щодо розгляду конкретної справи, має належну юрисдикцію [117, с.76].

Деякі положення норм про підсудність справ залишаються дискусійними, що спричинює різну правозастосовну практику. Чинний ГПК не дає однозначної відповіді на усунення конкуренції двох правил про виключну підсудність справ.

Згідно з частиною 5 статті 30 ГПК України у чинній редакції спори, у яких відповідачем є Кабінет Міністрів України, міністерство чи інший центральний орган виконавчої влади, Національний банк України, Рахункова палата, Верховна Рада Автономної Республіки Крим або Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради або обласні, Київська і Севастопольська міські державні адміністрації, а також справи, матеріали яких містять державну таємницю, розглядаються місцевим господарським судом, юрисдикція якого поширюється на місто Київ. Аналогічне положення містилося в частині 5 статті 16 ГПК України в редакції до 15.12.2017.

Водночас частина 3 статті 30 ГПК України у чинній редакції передбачає, що спори, що виникають з приводу нерухомого майна, розглядаються господарським судом за місцезнаходженням майна або основної його частини. Подібне за змістом положення було закріплено в частині 3 статті 16 ГПК України в редакції до 15.12.2017. Тобто можуть мати місце випадки, коли відповідачем у справах щодо нерухомого майна, наприклад, у справах стосовно укладення, зміни або припинення договорів оренди земель державної власності, є центральні органи виконавчої влади або обласні державні адміністрації.

Тут виникає колізія, і позивачеві необхідно зробити неоднозначний вибір: звернутися до господарського суду за місцезнаходженням нерухомого майна (частина 3 статті 30 ГПК України у чинній редакції) чи до господарського суду міста Києва (частина 5 статті 30 ГПК України у чинній редакції).

ГПК України в редакції до 15.12.2017 у частині 9 статті 16 передбачав чітке правило, що спори, які виникають із земельних відносин, у яких беруть участь суб'єкти господарської діяльності, розглядаються господарським судом за місцезнаходженням об'єктів земельних відносин або основної їх частини, за винятком справ, передбачених частиною 4 статті 16 ГПК України у старій редакції.

Зазначені положення роз'яснено в абзаці 3 пункту 20.7 постанови Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам» від 24.10.2011 р. № 10, згідно з яким, якщо відповідачем у справі про право власності на майно чи про витребування майна з чужого незаконного володіння або про усунення перешкод у користуванні майном є орган, зазначений у частині 5 статті 16 ГПК України, то така справа у будь-якому разі підлягає розгляду в господарському суді міста Києва.

Проте ГПК України у чинній редакції не містить аналогічної норми про подолання колізії виключної підсудності справ у вищезазначених випадках, а посилання на постанови Пленуму Вищого господарського суду України після внесення змін до Кодексу сприймаються суддями господарських судів неоднозначно.

Зазначене спричинює паралельну судову практику, у якій одні суди передають відповідні справи до господарського суду міста Києва, а інші розглядають їх самостійно за місцезнаходженням нерухомого майна.

З огляду на викладене вище, у господарському процесуальному законі слід закріпити норму, згідно з якою в разі конкуренції частин 3 і 5 статті 30 ГПК України судові справи повинен розглядати місцевий господарський суд, юрисдикція якого поширюється на місто Київ, оскільки це може забезпечити об'єктивність розгляду справи й нівелювати вплив місцевих органів влади на місцевих суддів.

1.3. Поняття позову в господарському процесі, його форма та зміст

Процесуальним засобом захисту інтересів позивача, яким спір передається на розгляд господарського суду є позов. Окрім того, що позов займає важливе місце серед інших інститутів господарського процесу, він ще й є важливим процесуальним засобом захисту порушеного або оспорюваного права, що здійснюється шляхом подання позову та розгляду його по суті в засіданні господарського суду.

З позовом із вимогою про захист свого порушеного або оспорюваного права й законного інтересу до господарського суду може звернутися кожен зацікавлений суб'єкт господарювання.

С.О. Короед визначає позов як процесуальну категорію, що являє собою вимогу позивача до суду (як до порушення справи, так і протягом усього часу її розгляду), яка опосередковується вимогою вирішити правовий спір між конкретними сторонами з приводу конкретного предмета та заявлених підстав, оформлену позовною заявою, що є процесуальним засобом порушення судочинства, головним призначенням якого буде саме «погашення» зазначеного спору в процесуальному плані шляхом вирішення справи (закінчення справи як з ухваленням рішення по суті спору, так і без вирішення спору по суті) із задоволенням матеріально-правової вимоги позивача або відмови в її задоволенні [42, с.27].

Ю.В. Білоусов визначає позов як матеріально-правову вимогу позивача до відповідача про захист порушеного, оспорюваного чи не визнаного права або інтересу, який здійснюється в певній, визначеній законом, процесуальній формі [12, с. 95].

На думку Б.В. Дерев'янка та О.А. Туркота позов у господарському судочинстві - це вимога позивача до відповідача про захист свого права або законного інтересу, яка подана до господарського суду. Вони вважають позов спірною правовою вимогою однієї особи до іншої, що впливає з матеріально-

правового відношення, заснованого на юридичних фактах і подана до господарського суду для розгляду й вирішення у суворо визначеному процесуальному порядку [28, с.30-31].

На думку ж дослідника теоретичних і практичних аспектів категорії «позов», Г.Л. Осокіної, форма та зміст є парними категоріями, оскільки форма є виразом змісту, а зміст завжди відображається у формі. Діалектичний взаємозв'язок вказаних категорій полягає в тому, що форма є виразом змісту, способом його існування, його оболонкою, а зміст втілюється у формі, яка завжди суттєва, а сутність завжди оформлена [53, с. 552–553].

Розвиваючи цю думку, Г.Л. Осокіна робить наголос на тому, що позов і позовна заява співвідносяться між собою як його зміст та форма. Позовну заяву вона визначає як спосіб існування та виразу позову як вимогу про захист права або інтересу, тобто його процесуальну оболонку, а позов же – чим-то внутрішнім, тим, що не може бути пізнане безпосередньо, оскільки пізнається тільки через свій прояв у позовній заяві. На думку Г.Л. Осокіної призначенням позовної заяви як форми позову є доведення змісту вимоги позивача, що звертається із захистом свого або чужого права (інтересу), як до відома суду, так і до осіб, які беруть участь в справі. Ми цілком поділяємо таку позицію.

В.І. Бобрик таке процесуальне явище, як «позовна заява» розглядає крізь призму поняття «позов» і визначає його як належним чином процесуально оформлену матеріально-правову вимогу позивача до відповідача щодо захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав, свобод або інтересів, що пред'являється через суд. Вчений стверджує, що позов закріплюється в особливій процесуальній формі – позовній заяві, переконуючи, що позов і позовна заява є абсолютно різними категоріями [15, с. 266].

Подання позову в господарському процесі відбувається шляхом подання в письмовій формі позовної заяви у господарський суд. В позовній заяві викладаються вимоги зацікавленої особи (передбачуваного носія спірного права) до другої особи (передбачуваного порушника права позивача) як відповідача. Не менш важливим моментом є підписання позовної заяви позивачем або його

представником або ж іншою особою, яка згідно з законом має право звертатися до суду в інтересах іншої особи.

Правовою природою позову як процесуального захисту є прийняття господарським судом позовної заяви у визначеному процесуальному порядку, перевірка законності та обґрунтованості цієї матеріально-правової вимоги однієї особи до іншої, які стають сторонами процесу і між якими іде спір про права.

О.І. Харитонова виділяє три елемента структури позову - предмет, підстава, зміст [20, с.185]. Точки зору щодо трьохелементної структури позову дотримується й Л.М. Ніколенко [49, с.145-146].

Предметом позову є конкретна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, що випливає з спірного матеріально-правового відношення і з приводу якого господарський суд повинен прийняти рішення по справі [28, с.31]. Також існує наближене до попереднього визначення предмету позову і звучить воно так: «це матеріально-правова вимога позивача до відповідача, щодо якої суд повинен прийняти рішення» [20, с.185; 10, с.145]. Звідси і саме поняття позову повинно включати одночасно матеріально-правову вимогу як його зміст і процесуальну форму вираження в їхній нерозривній єдності.

Що стосується підстави позову, її складають обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги [20, с.185]. Л.М. Ніколенко пропонує таке визначення підстави позову: «це вказані позивачем обставини, якими він, як з юридичними фактами, зв'язує свою матеріально-правову вимогу або правовідношення загалом, що становить предмет позову». Авторка також поділяє підстави позову на фактичні - юридичні факти, на яких ґрунтуються позовні вимоги позивача до відповідача та правові - посилення в позовній заяві на закони та інші нормативно-правові акти, на яких ґрунтується вимога позивача [49, с.145]. Як правило, підстава має складний фактичний склад і складається з юридичних фактів та фактичних обставин.

О.І. Харитонова визначає зміст позову як вид судового захисту, за яким позивач звертається до суду; звернену до суду вимогу позивача про здійснення судом певних дій з зазначенням способу судового захисту [20, с.187].

Згідно з частиною 3 статті 162 ГПК України позовна заява обов'язково має містити:

- 1) найменування суду першої інстанції, до якого подається заява;
- 2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові - для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб); поштовий індекс; ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), а також реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта для фізичних осіб - громадян України (якщо такі відомості відомі позивачу), вказівку на статус фізичної особи - підприємця (для фізичних осіб - підприємців); відомі номери засобів зв'язку, офіційної електронної адреси та адреси електронної пошти;
- 3) зазначення ціни позову, якщо позов підлягає грошовій оцінці; обґрунтований розрахунок сум, що стягуються чи оспорується;

Відповідно до частини 1 статті 163 ГПК України ціна позову визначається:

- а) у позовах про стягнення грошових коштів – сумою, яка стягується, або сумою, оспоруваною за виконавчим чи іншим документом, за яким стягнення провадиться у безспірному (безакцептному) порядку;
- б) у позовах про визнання права власності на майно або його витребування – вартістю майна;
- в) у позовах, які складаються з кількох самостійних вимог, – загальною сумою всіх вимог.

Також в частині 2 статті 163 ГПК України сказано, що якщо визначена позивачем ціна позову вочевидь не відповідає дійсній вартості спірного майна або на момент пред'явлення позову встановити точну його ціну неможливо, розмір судового збору попередньо визначає суд з наступним стягненням недоплаченого або з поверненням переплаченого судового збору відповідно до ціни позову, встановленої судом при розгляді справи. У разі збільшення розміру позовних

вимог або зміни предмета позову несплачену суму судового збору належить сплатити до звернення в суд із відповідною заявою. В ціну позову включаються також вказані в позовній заяві суми неустойки (штрафу, пені), а якщо вони не вказані, – їх суми, визначені суддею. Ціну позову вказує позивач. У випадках неправильного зазначення ціни позову вона визначається суддею.

4) зміст позовних вимог: спосіб (способи) захисту прав або інтересів, передбачений законом чи договором, або інший спосіб (способи) захисту прав та інтересів, який не суперечить закону і який позивач просить суд визначити у рішенні; якщо позов подано до кількох відповідачів - зміст позовних вимог щодо кожного з них;

5) виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги; зазначення доказів, що підтверджують вказані обставини; правові підстави позову;

6) відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору - у випадку, якщо законом встановлений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору;

7) відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви, якщо такі здійснювалися;

8) перелік документів та інших доказів, що додаються до заяви; зазначення доказів, які не можуть бути подані разом із позовною заявою (за наявності); зазначення щодо наявності у позивача або іншої особи оригіналів письмових або електронних доказів, копії яких додано до заяви;

9) попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які позивач поніс і які очікує понести в зв'язку із розглядом справи;

10) підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав [3].

Крім того, якщо позовна заява подається особою, звільненою від сплати судового збору відповідно до закону, у ній зазначаються підстави звільнення позивача від сплати судового збору. У разі пред'явлення позову особою, якій

законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, в заяві повинні бути зазначені підстави такого звернення [1].

Водночас, законодавець передбачає, що у позовній заяві можуть бути вказані й інші відомості, необхідні для правильного вирішення спору [3].

РОЗДІЛ 2

ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

2.1. Порядок вирішення спорів в господарських судах

Вирішення спорів в господарських судах відбувається у передбаченому ГПК України порядку. Зауважимо, що під порядком розгляду спору між сторонами слід розуміти комплекс внутрішньо узгоджених заходів захисту прав і законних інтересів контрагентів договору, передбачених як матеріальними нормами права, так і процесуальними, у т. ч. і міжнародними про визначеність підсудності у вирішенні спорів з іноземним елементом [75, с.162]. Зміст категорії «порядок розгляду спору» визначається сукупністю матеріальних і процесуальних норм права. Отже, категорія «порядок розгляду спору» – комплекс внутрішньо узгоджених, передбачених як матеріальним, так і процесуальним законом (нормами) заходів із захисту суб'єктивних прав і законних інтересів суб'єктів господарювання [75, с.161].

Переходячи безпосередньо до розгляду порядку вирішення спорів в господарських судах, насамперед, необхідно зазначити, що справи, які через складність, кількість учасників та у зв'язку з особливістю предмета доказування не можуть бути розглянуті в порядку спрощеного провадження, розглядаються в порядку загального позовного провадження. На думку судді господарського суду Одеської області Ю. Бездолі, саме цей вид позовного провадження зазнав найбільших змін. Суддя зазначає, що на першій стадії загального позовного провадження, тобто на стадії пред'явлення позову шляхом подання позовної заяви, нічого суттєво не змінюється, лише термінологія, що пояснюється поступовим наближенням до термінології, вживаної в практиці Європейського суду з прав людини. Позивачу на цій стадії надається можливість заявити

клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження [13].

На другій стадії загального позовного провадження, окрім існуючих інститутів прийняття позовної заяви та відкриття провадження, відмови у прийнятті або повернення позовної заяви, впроваджується новий для господарського процесу інститут – залишення позовної заяви без руху, який покликаний кращою мірою забезпечити доступ до правосуддя та при певних недоліках позовної заяви надати позивачу можливість швидко усунути виявлені порушення.

Згідно з частиною 1 статті 174 ГПК України суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, зазначених у статтях 162, 164, 172 Кодексу, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви виносить ухвалу про залишення позовної заяви без руху, в якій зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб та строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали [1, с. 101,102].

Також, відповідно до частини 4 статті 174 ГПК України, якщо позивач не усунув недоліки позовної заяви у строк, встановлений судом, заява вважається неподаною і повертається особі, що звернулася із позовною заявою.

Суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи також у разі, якщо:

- 1) заяву подано особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;
- 2) порушено правила об'єднання позовних вимог (крім випадків, в яких є підстави для застосування положень статті 173 ГПК України);
- 3) до постановлення ухвали про відкриття провадження у справі від позивача надійшла заява про врегулювання спору або заява про відкликання позовної заяви;
- 4) відсутні підстави для звернення прокурора до суду в інтересах держави або для звернення до суду особи, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи;

5) позивачем подано до цього самого суду інший позов (позови) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з однакових підстав і щодо такого позову (позовів) на час вирішення питання про відкриття провадження у справі, що розглядається, не постановлена ухвала про відкриття або відмову у відкритті провадження у справі, повернення позовної заяви або залишення позову без розгляду;

б) до заяви не додано доказів вжиття заходів досудового врегулювання спору у випадку, коли такі заходи є обов'язковими згідно із законом [3, с. 102].

Науковець С. Закірова окремо звертає увагу на підстави, визначені пунктом 5 частиною 5 статті 174 ГПК України, яким передбачено залишення заяви без руху, якщо позивачем подано до цього самого суду інший позов (позови) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з однакових підстав і щодо такого позову (позовів) на час вирішення питання про відкриття провадження у справі. Вона зазначає, що ця норма покликана стати ще одним запобіжником від зловживань процесуальними правами шляхом подання декількох позовів з метою опосередкованого впливу на склад суду, який врешті буде розглядати справу [13].

Також хотілося б звернути увагу на пункт 6 частини 5 статті 174 ГПК України, де у разі не подання доказів щодо вжиття заходів досудового врегулювання спору, позовна заява підлягає поверненню. Ми вважаємо, що дане положення не відповідає частині 1 статті 4 ГПК України, де передбачено, що ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи у господарському суді, до юрисдикції якого вона віднесена законом. Крім того воно суперечить базовому конституційному принципу – праву на справедливий судовий розгляд з використанням всіх національних засобів юридичного захисту, яке гарантовано статтею 55 Конституції України, адже в прийнятті позовної заяви суддею може бути відмовлено на підставі того, що до заяви не додано доказів вжиття заходів досудового врегулювання спору.

Детальне обґрунтування зазначеного принципу відображено у Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при

здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 року №9, де визначено, що встановлення законом або договором досудового врегулювання спору за волевиявленням суб'єктів правовідносин не є обмеженням юрисдикції судів і права на судовий захист, тобто наявність договірних правил досудового врегулювання спорів не є перешкодою для звернення до суду з позовом. Тому ми пропонуємо виключити статтю 19 ГПК України, яка визначає основні положення досудового врегулювання спору, а також положення пункту 6 частини 5 статті 174 та пункту 6 частини 3 статті 162 ГПК України, які передбачають такі вимоги до позовної заяви як відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору, якщо законом встановлений обов'язковий досудовий порядок врегулювання спору.

Ці зміни, мають усунути протиріччя стосовно обов'язку проводити досудове врегулювання господарського спору, коли це зазначено у законі. Адже обрання певного засобу правового захисту, у тому числі і досудового врегулювання спору, має бути правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, виходячи з власних інтересів, його використовує.

Новацією для господарського процесу також стало запровадження підготовчого провадження, що є третьою стадією господарського процесу, яке, відповідно до частини 3 статті 177 ГПК України, має бути проведене протягом шістдесяти днів з дня відкриття провадження у справі. У виняткових випадках для належної підготовки справи для розгляду по суті цей строк може бути продовжений не більше ніж на тридцять днів за клопотанням однієї із сторін або з ініціативи суду [3, с. 106].

На стадії підготовчого провадження здійснюються такі процесуальні дії:

- подання заяв про зміну предмету та підстав позову, уточнення позовних вимог;
- пред'явлення зустрічного позову;
- заявлення відводу судді та суду;
- подання та витребування доказів;
- вирішення питання про призначення експертизи;

- вирішення питання про забезпечення позову;
- направлення судових доручень;
- вирішення питання про колегіальний розгляд справи;
- зупинення провадження у справі до розгляду іншої справи;
- процедура врегулювання спору за участю судді.

Окремо, слід виділити новий інститут – врегулюванні спору за участі судді (так звана «судова медіація»), яка, згідно з частиною 1 статті 186 ГПК України, проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті. Врегулювання спору за участі судді проводиться суддею-доповідачем одноособово, у формі спільних та (або) закритих нарад. Процедура врегулювання спору за участі судді не допускається у випадку вступу у справу третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, а також у справах про банкрутство та при санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство.

На думку Ю. Бездолі, при застосуванні «судової медіації» необхідно навчити інструментам медіації всіх суддів, які розглядають господарські справи. Вона зазначає, що у нас не передбачаються окремо судді-медіатори, тобто судову медіацію будуть проводити всі судді, і, з урахуванням обмежених строків, судді будуть вимушені проводити наради в процесі медіації одночасно зі звичайними судовими засіданнями, що не буде сприяти застосуванню певних методик та навичок, якими повинен володіти суддя-медіатор. Разом з тим, суддя не поділяє скептичних думок окремих правників з приводу неготовності українських суддів до «судової медіації», адже з урахуванням проектів із залученням суддів-медіаторів, які були запроваджені в українських судах, вважає, що інститут врегулювання спору за участю судді буде поширеним та ефективним [13]. Ми повністю підтримуємо думку Ю. Бездолі, процедура врегулювання спору за участі судді є альтернативою звичній судовій процедурі, оскільки суддя виконує роль посередника та, створюючи атмосферу довіри, допомагає встановити взаємозв'язок між сторонами з метою прийняття найбільш взаємовигідного рішення.

Останньою, четвертою стадією загального позовного провадження є розгляд справи по суті. Відповідно до частин 1 та 2 статті 195 ГПК України суд має розпочати розгляд справи по суті не пізніше ніж через шістьдесят днів з дня відкриття провадження у справі, а у випадку продовження строку підготовчого провадження - не пізніше наступного дня з дня закінчення такого строку. Суд розглядає справу по суті протягом тридцяти днів з дня початку розгляду справи по суті.

Статтею 218 ГПК України запроваджується ще один новий для господарського процесу інститут судових дебатів. Судові дебати проводяться у вигляді виступів учасників справи з промовами (заключним словом). На жаль, слово «дебати» не зовсім доречне для даної процедури, оскільки між позивачем (позивачами) та відповідачем (відповідачами) відсутній діалог, вони лише читають заключне слово. Тому як такого позитивного результату, у зв'язку із введенням нового інституту дебатів, на нашу думку, не було досягнуто.

Стадія розгляду справи по суті закінчується ухваленням рішення, залишенням позову без розгляду або закриттям провадження у справі.

Малозначні спори, малозначні справи, справи незначної складності - всі ці поняття стосуються нової форми господарського судового процесу - спрощеного провадження. Науковець М. Шевердін, у своїй публікації відмічає, що термін «малозначні справи» треба розуміти як правову категорію, а не розглядати з точки зору значення справи для сторін чи суду [70]. Крім того, в 2016 році при впровадженні судової реформи в статті 131² Конституції України з'явився термін «малозначні спори»: «Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена» [2].

Відповідно до частини 5 статті 12 ГПК України малозначними справами є:

- 1) справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (з 1 січня 2019 року – 192 100 грн.);

2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (з 1 січня 2019 року – 960 500 грн.) [1, с. 12].

Частиною 2 статті 247 ГПК України встановлено, що у порядку спрощеного позовного провадження може бути розглянута будь-яка інша справа, віднесена до юрисдикції господарського суду, за винятком справ, зазначених у частині четвертій цієї статті [1, с. 140].

Частина 4 статті 247 ГПК України визначає, що не можуть бути розглянуті в порядку спрощеного провадження справи:

- 1) про банкрутство;
- 2) за заявами про затвердження планів санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство;
- 3) у спорах, які виникають з корпоративних відносин, та спорах з правочинів щодо корпоративних прав (акцій);
- 4) у спорах щодо захисту прав інтелектуальної власності, крім справ про стягнення грошової суми, розмір якої не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- 5) у спорах, що виникають з відносин, пов'язаних із захистом економічної конкуренції, обмеженням монополізму в господарській діяльності, захистом від недобросовісної конкуренції;
- 6) у спорах між юридичною особою та її посадовою особою (у тому числі посадовою особою, повноваження якої припинені) про відшкодування збитків, заподіяних такою посадовою особою юридичній особі її діями (бездіяльністю);
- 7) у спорах щодо приватизації державного чи комунального майна;
- 8) в яких ціна позову перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

9) інші вимоги, об'єднані з вимогами у спорах, вказаних у пунктах 3-8 цієї частини.

У порядку спрощеного позовного провадження суд розглядає справи протягом розумного строку, але не більше шістдесяті днів з дня відкриття провадження у справі [3, с. 141].

Згідно з частинами 1-4 статті 250 ГПК України питання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження суд вирішує в ухвалі про відкриття провадження у справі. За наслідками розгляду відповідного клопотання позивача суд може задовольнити клопотання та визначити строк відповідачу для подання заяви із запереченнями щодо розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження, або відмовити в задоволенні клопотання та розглянути справу за правилами загального позовного провадження.

Якщо суд за результатами розгляду клопотання позивача дійде висновку про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження, він зазначає про це в ухвалі про відкриття провадження у справі.

У разі подання відповідачем заяви із запереченнями проти розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження, суд залежно від обґрунтованості заперечень відповідача постановляє ухвалу про залишення заяви відповідача без задоволення або ухвалу про розгляд справи за правилами загального позовного провадження.

Як в загальному позовному провадженні, так і в спрощеному подаються такі заяви по суті справи як відзив, відповідь на відзив, заперечення та пояснення. Відповідь на відзив, заперечення та пояснення подаються позивачем, відповідачем та третіми особами протягом строку, встановленим судом. Відзив же при розгляді справи в порядку спрощеного позовного провадження подається протягом п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження, а при розгляді справи в порядку загального позовного провадження, відповідно до частини 8 статті 165 ГПК України, - подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі.

Розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження здійснюється судом за правилами, встановленими ГПК України для розгляду справи в порядку загального позовного провадження, проте з певними особливостями. Наприклад, згідно з частиною 2 статті 252 Кодексу, розгляд справи по суті в порядку спрощеного провадження починається з відкриття першого судового засідання або через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі, якщо судові засідання не проводяться. Якщо для розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження судові засідання не проводяться, процесуальні дії, строк вчинення яких обмежений першим судовим засіданням у справі, можуть вчинятися протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі. Підготовче засідання при розгляді справи у порядку спрощеного провадження не проводиться.

Слід зазначити, що справи в порядку спрощеного позовного провадження розглядаються без повідомлення учасників справи за наявними у справі матеріалами. Однак за клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

Клопотання про розгляд справи у судовому засіданні з повідомленням сторін відповідач має подати в строк для подання відзиву, тобто протягом п'ятнадцяти днів з дня отримання ухвали про відкриття провадження, а позивач - разом з позовом або не пізніше п'яти днів з дня отримання відзиву.

Відповідно до вимог частини 7 статті 180 ГПК України у випадку подання зустрічного позову у справі, яка розглядається за правилами спрощеного позовного провадження, суд постановляє ухвалу про перехід до розгляду справи за правилами загального позовного провадження.

На відміну від загального позовного провадження, при розгляді справи в порядку спрощеного позовного провадження судові дебати не проводяться. Розгляд справи по суті, як і в загальному позовному провадженні, закінчується ухваленням рішення, залишенням позову без розгляду або закриттям провадження у справі.

А.І. Фомін зазначає, що за клопотанням сторони суд забезпечує трансляцію процесу в мережі Інтернет. При цьому відео та аудіофіксування може здійснюватися як альтернативно одне одному так і одночасно разом. Якщо всі учасники справи беруть участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, здійснюється транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет в обов'язковому порядку (частина 6 статті 8 нової редакції ГПК України). Таким чином створюються умови для впровадження досягнень сучасної науки і техніки в процес здійснення судочинства, тим самим гласність судового процесу забезпечується на більш високому рівні в порівнянні з нещодавнім минулим. Звичайно існують певні сумніви стосовно оперативного забезпечення технічної можливості реалізації такого транслявання найближчим часом [67].

Істотною новелою нової редакції ГПК України є те, що показання свідків можуть бути джерелом доказів в господарському процесі, звісно з певними нюансами їх подання та обмеженням застосування. Так, на підставі показань свідків не можуть встановлюватися обставини (факти), які відповідно до законодавства або звичаїв ділового обороту відображаються (обліковуються) у відповідних документах (стаття 87 нової редакції ГПК України), що обумовлено особливостями розгляду та вирішення господарських спорів [67].

Однак в господарському процесі фактично немає справ, рішення в яких могло б бути змінене лише через наявність показань свідків, тому вбачається певна недоцільність впровадження в господарський процес інституту свідків. Потенційно залучення свідків створюватиме передумови для зловживань, зокрема, затягування процесу у зв'язку із залученням свідків.

Нова редакція ГПК України містить новели, які, зокрема, регулюють визначення, порядок надання та дослідження електронних доказів, проведення експертизи не тільки на підставі ухвали суду, а й на замовлення учасників справи тощо.

Суддя Великої Палати Верховного Суду, Л. Рогач, відмічає, що з метою забезпечення належного та якісного розгляду справи, можливості учасникам процесу належним чином реалізовувати свої права, законодавець впровадив

норми, що передбачають швидке та повне подання учасниками процесу наявних у них доказів по справі – разом з позовом чи відзивом на позов, а також наслідки порушення такого правила та встановлених строків подання доказів – неприйняття таких доказів судом до розгляду [61].

Норми нової редакції ГПК України передбачають широкі можливості здійснення судочинства із застосуванням інформаційних технологій («електронний суд»), зокрема, вчинення всіх процесуальних дій через засоби електронного зв'язку з відповідними механізмами ідентифікації та безпеки.

2.2. Процесуальні права та гарантії учасників господарського судочинства

Самостійний інститут господарського процесуального права становлять учасники господарського судочинства. Переоцінити значення цього інституту неможливо.

Варто зазначити, що питання складу учасників господарського судочинства в науковій літературі має дискусійний характер. Так, Р.Є. Гукасян і В.Ф. Тараненко пропонують класифікувати учасників на такі групи: сторони, треті особи, прокурор, державні та інші органи, які беруть участь у справі в силу покладених на них обов'язків, заявники й інші зацікавлені особи, що беруть участь у справах про встановлення фактів, які мають юридичне значення, а також учасники у справах про банкрутство [23, с. 67].

Водночас відома дослідниця, процесуаліст В.М. Дем'як дещо розширює цей поділ учасників господарського процесу, беручи за критерій ступінь їхньої матеріально-правової та процесуальної зацікавленості в розгляді справи. На її думку учасників господарського процесу варто поділити на:

- а) учасників, які беруть участь у справі, маючи матеріальний і процесуальний інтерес (сторони, треті особи),
- б) учасників, які беруть участь у справі з метою захисту прав та інтересів інших осіб (прокурор, уповноважені державні й інші органи);

в) учасників, які, маючи лише процесуальний інтерес, сприяють розгляду справи (експерти, перекладачі, посадові особи) [27, с. 5–6].

Дійсно, склад учасників процесу визначено розділом IV ГПК України. Зокрема, у статті 41 ГПК України встановлено:

«1. У справах позовного провадження учасниками справи є сторони і треті особи.

2. Під час розгляду вимог у наказному провадженні учасниками справи є заявник і боржник.

3. У справах можуть також брати участь органи й особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

4. У справах про оскарження рішення третейського суду і про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду учасниками справи є учасники третейського розгляду, а також особи, які не брали участі в третейському розгляді, якщо третейський суд вирішив питання про їхні права та (або) обов'язки.

5. У справах про банкрутство склад учасників справи визначається Кодексом України з процедур банкрутства» [3].

Учасники справи мають право:

1) ознайомлюватися з матеріалами справи, робити з них витяги, копії, одержувати копії судових рішень;

2) подавати докази; брати участь у судових засіданнях, якщо інше не визначено законом; брати участь у дослідженні доказів; ставити питання іншим учасникам справи, а також свідкам, експертам, спеціалістам;

3) подавати заяви та клопотання, надавати пояснення суду, наводити свої доводи, міркування щодо питань, які виникають під час судового розгляду, і заперечення проти заяв, клопотань, доводів і міркувань інших осіб;

4) ознайомлюватися з протоколом судового засідання, записом фіксування судового засідання технічними засобами, робити з них копії, подавати письмові зауваження з приводу їх неправильності чи неповноти;

5) оскаржувати судові рішення у визначених законом випадках;

б) користуватися іншими визначеними законом процесуальними правами [3].

Детальніше зупинимось на розгляді питання щодо права учасників справи на подачу таких заяв як забезпечення позову та зустрічне забезпечення. На відміну від подачі заяви про забезпечення позову, що безумовно реалізується виключно самим заявником (позивачем), стаття 141 ГПК України не встановлює чітких умов і порядку подання заяви про забезпечення позову особою, щодо якої було вжито судом заходи щодо забезпечення позову. Виходячи з наведеного щодо змісту принципів змагальності та диспозитивності, вважаємо обґрунтованим і справедливим встановлення права суду виключно за клопотанням відповідача розглядати та за необхідності задовольняти заяву про зустрічне забезпечення, при цьому не залишаючи права самому господарському суду за власною ініціативою вирішувати таке процесуальне питання, що кореспондує тим тенденціям господарського процесу, які сьогодні простежуються і про які було зазначено вище. Відповідно, встановлення можливості для суду застосовувати зустрічне забезпечення виключно за заявою відповідача потребує закріплення в частині 1 статті 141 ГПК України положення такого змісту: «Суд за вмотивованим клопотанням відповідача або іншої особи, права або охоронювані законом інтереси якої порушуються у зв'язку з вжиттям заходів забезпечення позову, може вимагати від особи, яка звернулася із заявою про забезпечення позову, забезпечити відшкодування можливих збитків відповідача, які можуть бути спричинені забезпеченням позову (зустрічне забезпечення)» [44, с.79].

Що ж стосується права учасників справи на оскарження судових рішень, то тут також відбулися зміни. У зв'язку з викладенням ГПК України в новій редакції правове регулювання господарського судочинства в частині визначення строку на апеляційне оскарження було вдосконалене. Статтею 256 «Строк на апеляційне оскарження» ГПК України законодавець установив, що апеляційна скарга на ухвалу суду подається протягом десяти днів з дня її проголошення. Учасник справи, якому ухвала суду не вручена в день її проголошення або складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, якщо

апеляційна скарга подана протягом десяти днів з дня вручення йому відповідної ухвали суду. ГПК України в редакції, що діяла до набрання чинності Законом України від 03.10.2017 № 2147-VIII, установлював п'ятиденний строк на апеляційне оскарження ухвали господарського суду з дня її оголошення, при цьому не визначав умов, за наявності яких виникало право на поновлення пропущеного строку.

За результатами порівняння порядку визначення строку на апеляційне оскарження, унормованого ГПК України в редакції, що діяла до набрання чинності Законом України від 03.10.2017 № 2147-VIII, із відповідним порядком, унормованим ГПК України в новій редакції, вбачається, що законодавець у новій редакції ГПК України надав учаснику справи більший строк на оскарження ухвали господарського суду та визначив умови, за наявності яких в учасника справи виникає право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження. Без сумніву, такі законодавчі зміни заслуговують на схвалення, адже розширюють можливості реалізації права на оскарження ухвал у господарському судочинстві. Разом із тим за результатами аналізу норм-новел, якими регламентується вищевказаний порядок, убачаються підстави й для критики нормотворчої діяльності законодавця. Ідеться, зокрема, про конструкцію абзацу 2 частини 1 статті 256 ГПК України: «Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду, або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення».

Як бачимо, законодавець для обчислення строку на апеляційне оскарження, пов'язаного з днем складення повного судового рішення, застосовує терміни «рішення суду» та «судове рішення». Поняття, які названі цими термінами, не є тотожними. Це впливає із системного аналізу норм глави 9 «Судові рішення» ГПК України. Згідно зі статтею 232 ГПК України, рішення суду є видом судового рішення та розуміється як процесуальний документ, ухваленням якого закінчується розгляд справи по суті. Поняття ж «судове рішення» є родовим

поняттям. Воно охоплює такі види процесуальних документів суду, як ухвала, постанова, судовий наказ, а також і вищевказане рішення суду.

З огляду на окреслену сутність цих понять, установлений абзацом 2 частини 1 статті 256 ГПК України порядок визначення строку на апеляційне оскарження в разі оголошення в судовому засіданні лише вступної та резолютивної частин рішення суду стосується лише одного виду судового рішення – рішення суду, не стосується іншого його виду – ухвали суду. Застосування ж у тексті абзацу 2 частини 1 статті 256 ГПК України, крім поняття «рішення суду», й поняття «судове рішення» не дає підстав для спростування такого висновку, так як за змістом поняття «судове рішення» стосується лише складення процесуального документа, а не його оголошення. Такий стан правового регулювання знижує ефективність захисту процесуальних прав та інтересів учасників справи в господарському судочинстві.

Науковий інтерес становить і практичний бік цієї проблеми. Аналіз судової практики свідчить, що апеляційні господарські суди застосовують положення абзацу 2 частини 1 статті 256 ГПК України під час обчислення строку на апеляційне оскарження як рішення суду, так й ухвали суду в разі оголошення в судовому засіданні судом першої інстанції лише вступної та резолютивної її частин.

Прикладом такого застосування є ухвала про відкриття апеляційного провадження та призначення справи до розгляду від 18.09.2018, постановлена Північним апеляційним господарським судом у справі № 910/24880/15. Зазначена ухвала постановлена за результатом розгляду матеріалів апеляційної скарги ПАТ «Харківський коксовий завод» від 20.08.2018 на ухвалу Господарського суду міста Києва про відмову у визнанні виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, від 02.08.2018, повний текст якої складено 10.08.2018. Досліджуючи норми інституту оскарження ухвал із застосуванням методу системного аналізу та відповідний емпіричний матеріал, маємо підстави констатувати відсутність вищевказаної проблеми на стадії касаційного провадження. Так, під час унормування порядку визначення строку на касаційне оскарження в абзаці 2

частини 1 статті 288 ГПК України законодавець, на відміну від абзацу 2 частини 1 статті 256 ГПК України, застосовує термін «судове рішення» як стосовно складення, так і стосовно оголошення процесуального документа. Отже, для вдосконалення унормування порядку визначення строку на апеляційне оскарження пропонуємо внести зміни до абзацу 2 частини 1 статті 256 ГПК України, який викласти в такій редакції: «Якщо в судовому засіданні оголошено лише вступну та резолютивну частини судового рішення, що оскаржується, або в разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення». Такі зміни усунуть виявлені недоліки нормотворення. До того ж вони сприятимуть уніфікації норм інституту оскарження ухвал, якими регулюється порядок визначення строків апеляційного та касаційного оскарження [62, с.67-68].

Окрім прав учасники справи ще й мають певні обов'язки, а саме:

- 1) виявляти повагу до суду та до інших учасників судового процесу;
- 2) сприяти своєчасному, всебічному, повному та об'єктивному встановленню всіх обставин справи;
- 3) з'являтися в судові засідання за викликом суду, якщо їх явка визнана судом обов'язковою;
- 4) подавати усі наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом або судом, не приховувати докази;
- 5) надавати суду повні і достовірні пояснення з питань, які ставляться судом, а також учасниками справи в судовому засіданні;
- 6) виконувати процесуальні дії у встановлені законом або судом строки;
- 7) виконувати інші процесуальні обов'язки, визначені законом або судом [1].

Документи (в тому числі процесуальні документи, письмові та електронні докази тощо) можуть подаватися до суду, а процесуальні дії вчинятися учасниками справи в електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, за винятком випадків, передбачених ГПК України.

Відповідно до частини 8 статті 44 Кодексу адміністративного судочинства України «процесуальні документи в електронній формі мають подаватися учасниками справи до суду з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи шляхом заповнення форм процесуальних документів відповідно до Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему» [46].

Учасники судового процесу та їх представники повинні добросовісно користуватися процесуальними правами. Зловживання процесуальними правами не допускається. Новою редакцією ГПК України запроваджено механізм запобігання зловживанню процесуальними правами. Це, зокрема, запобігання поданню декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями, ініціюванню фіктивних позовів до «своїх» відповідачів, умисному затягуванню розгляду справи, маніпуляції підсудністю. Нова редакція ГПК України містить статтю 43 «Неприпустимість зловживання процесуальними правами», в якій перелічений невичерпний перелік можливих зловживань процесуальними правами.

Залежно від конкретних обставин суд може визнати зловживанням процесуальними правами дії, що суперечать завданню господарського судочинства, зокрема:

- 1) подання скарги на судові рішення, яке не підлягає оскарженню, не є чинним або дія якого закінчилася (вичерпана), подання клопотання (заяви) для вирішення питання, яке вже вирішено судом, за відсутності інших підстав або нових обставин, заявлення завідомо безпідставного відводу або вчинення інших аналогічних дій, спрямованих на безпідставне затягування чи перешкоджання розгляду справи чи виконання судового рішення;

- 2) подання декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення

інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями;

3) подання завідомо безпідставного позову, позову за відсутності предмета спору або у спорі, який має очевидно штучний характер;

4) необґрунтоване або штучне об'єднання позовних вимог з метою зміни підсудності справи, або завідомо безпідставне залучення особи як відповідача (співвідповідача) з тією самою метою;

5) укладення мирової угоди, спрямованої на шкоду правам третіх осіб, умисне неповідомлення про осіб, які мають бути залучені до участі у справі [3].

Якщо подання скарги, заяви, клопотання визнається зловживанням процесуальними правами, суд з урахуванням обставин справи має право залишити без розгляду або повернути скаргу, заяву, клопотання.

Суд зобов'язаний вживати заходів для запобігання зловживанню процесуальними правами. У випадку зловживання процесуальними правами учасником судового процесу суд застосовує до нього заходи, визначені ГПК України [3].

Також нова редакція ГПК України передбачає заходи відповідальності за зловживання правами: покладення на таку сторону судових витрат, незалежно від результатів вирішення спору (частина 9 статті 129 нової редакції ГПК України), накладення штрафу – від 1 до 10 прожиткових мінімумів працездатних осіб (з 01.01.2019 р. від 1921 грн. – 19 210 грн.), якщо зловживання вчинено повторно, то від 5 до 50 (з 01.01.2019 р. від 9 605 грн. до 96 050 грн.) – частини 1,2 статті 135 нової редакції ГПК України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті проведеного дослідження нами були отримані певні наукові та практичні результати, які полягають у такому:

1. Господарські спори розглядаються як у порядку позовного, так і у порядку наказного провадження. В свою чергу, позовне провадження поділяється на загальне та спрощене. У порядку загального позовного провадження розглядаються справи, що через складність чи ряд інших обставин не можуть розглядатися в порядку спрощеного позовного провадження. В порядку ж спрощеного позовного провадження розглядаються малозначні справи, справи незначної складності та інші справи, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи.

Особливості форм господарського судочинства обумовлені зростанням значення правосуддя та ролі суду в сучасному суспільстві. Такими особливостями запропоновано визначити наступні: 1) демократизація і гуманізація судового процесу; 2) звуження сфер процесуального регулювання, внаслідок чого поширюється практика використання господарськими судами примирювальних процедур; 3) впровадження альтернативних способів вирішення господарських спорів; 4) пришвидшення процесу вирішення спору; 5) розширення диспозитивних повноважень сторін у господарському процесі; 6) підвищення якості господарського судочинства; 7) вдосконалення організації господарського процесу; 8) значна економія часу та коштів; 9) зменшення кількості конфліктів та протиріч; 10) спрощення та прискорення вирішення певних категорій справ; 11) надання можливості обрати більш оптимальну процедуру для вирішення спору тощо.

2. Найбільш доречним, на нашу думку, є визначення підвідомчості як кола будь-яких питань, відносно яких зазначений орган держави може здійснювати всі покладені на нього функції. Підсудність же являє собою подальший розвиток підвідомчості, її конкретизацію, яка застосовується до інших правовідносин, що

складаються за участю органів правосуддя. Чинним законодавством розширено значення даних понять і об'єднано їх в один термін – «юрисдикція».

Судова юрисдикція поділяється на предметну, суб'єктну, інстанційну та територіальну. Предметна юрисдикція характеризується обсягом повноважень судових органів щодо відповідних правових об'єктів судового захисту. Суб'єктну юрисдикцію складають повноваження суду, що розмежовуються в залежності від суб'єктного складу правовідносин. Інстанційна юрисдикція включає обсяг повноважень суду з точки зору інстанційності, а територіальна - повноважень, визначені певною територією діяльності органів судової влади.

3. Позовом є вимога позивача до відповідача, що впливає зі спірних матеріальних правовідносин, про захист порушеного, оспорюваного чи не визнаного права або інтересу, подана до господарського суду для розгляду й вирішення у встановленому законом процесуальному порядку. В господарському процесі позов подається шляхом подання позовної заяви до суду у письмовій формі, з попереднім обов'язковим її підписанням позивачем, або його законним представником, або ж іншою особою, якій згідно з законодавством надається право звертатися до суду в інтересах іншої особи.

Складовими позову є предмет, підстава та зміст. Предметом позову є конкретна матеріально-правова вимога позивача до відповідача. Підстава позову – це обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги. Зміст же – звернена до суду вимога позивача про здійснення судом певних дій з зазначенням способу судового захисту.

4. Під порядком вирішення спорів між сторонами господарського судочинства слід розуміти комплекс внутрішньо узгоджених заходів захисту прав і законних інтересів, передбачених як матеріальними нормами права, так і процесуальними.

Сучасний порядок вирішення спорів характеризується наявністю як позитивних, так і негативних аспектів. Так, його перевагами є запровадження нового інституту - залишення позовної заяви без руху, що, в свою чергу, виключає ризик зловживання процесуальними правами шляхом подання

декількох позовів з метою опосередкованого впливу на склад суду. До недоліків, зокрема, можна віднести: 1) невизначеність у значенні інституту свідків, 2) можливість зловживання процесуальними правами у процесі залучення свідків до розгляду справи.

5. До прав та гарантій учасників господарського судочинства відносять можливість ознайомлюватися з матеріалами справи, робити з них витяги, копії, одержувати копії судових рішень, подавати докази, брати участь у судових засіданнях, брати участь у дослідженні доказів, ставити питання іншим учасникам справи тощо. Крім того запроваджено механізм запобігання зловживанню процесуальними правами, закріпивши невичерпний перелік можливих зловживань процесуальними правами.

Хоча, позитивним є запровадження процедури подачі заяви в електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, на сьогодні відсутнє нормативно-правове забезпечення функціонування вказаної системи. Експлуатація її в судах відбувається лише в тестовому режимі з використанням інших підсистем.

6. На підставі зазначеного, можемо запропонувати внести окремі зміни до чинного законодавства, зокрема:

– закріпити норму, згідно з якою в разі конкуренції частин 3 і 5 статті 30 ГПК України судові справи повинен розглядати місцевий господарський суд, юрисдикція якого поширюється на місто Київ;

– виключити статтю 19, а також пункт 6 частини 3 статті 162 та пункт 6 частини 5 статті 174 ГПК України, які передбачають такі вимоги до позовної заяви як відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору, з метою усунення протиріч стосовно обов'язку проводити досудове врегулювання господарського спору;

– внести зміни до абзацу 2 частини 1 статті 256 ГПК України шляхом заміни терміну «рішення суду» на «судове рішення» з метою уніфікації норм інституту оскарження ухвал, якими регулюється порядок визначення строків апеляційного та касаційного оскарження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнародний документ від 04 листопада 1950 року URL:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004. (дата звернення: 28.06.2019).
2. Конституція України : офіційний текст. Київ : КМ, 2013. 96с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 12.02.2019).
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. №1798-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст.56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>. (дата звернення: 01. 07.2019).
4. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст.74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>. (дата звернення: 05.11.2019).
5. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 14. Ст.87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>. (дата звернення: 19.02.2019).
6. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24 жовтня 2011 р. № 10 URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SDD00027.htm(дата звернення: 28.06.2019)
7. Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.05.2011 р. № 6.
8. Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Державною судовою адміністрацією України Закону України від 03.10.2017 № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів»: наказ Державної судової

адміністрації України від 22 грудня 2017 року №1126. URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/file/DSA/DSA_2017_all_docs/17ordersmarch/N_1126.pdf. (дата звернення: 30.06.2019).

9. Абова Т.Е., Тадевосян В.С. Разрешение хозяйственных споров. М.: Юрид. лит., 1968. 176 с.
10. Абрамов С.Н. Гражданский процесс. М. : Госюриздат, 1950. 227 с.
11. Абрамов Н.А. Хозяйственно-процесуальное право Украины: «Одиссей», 2003. 336 с.
12. Андрушко А.В., Білоусов Ю.В., Стефанчук Р.О., Угриновська О.І. Цивільний процес : навчальний посібник. К. : Прецедент, 2005. 172 с.
13. Бездоля Ю. Стадії позовного провадження: виклики та аспекти застосування положень проекту ГПК України. Новини Громадської організації «Асоціація суддів господарських судів України». 2016. URL: https://uajcc.org/stadii_isk_proizvod/. (дата звернення: 12.03.1019).
14. Бичкова С.С., Бірюков І.А., Бобрик В.І. Цивільне процесуальне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Атіка, 2009. 760 с.
15. Бичкова С.С., Білоусов Ю.В., Бірюков В.І. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. К.: Атіка, 2008. 840 с.
16. Богацька Н. Труднощі перехідного періоду. Порядок переходу на новий ГПК: дії суду та учасників справи. Газета «Закон і Бізнес». 2017. URL: https://zib.com.ua/ua/print/131179poryadok_perehodu_na_noviy_gpk_dii_sudu_ta_uchasnikiv_spravi.html. (дата звернення: 13.05.2019).
17. Боева О.С. Юрисдикція та підвідомчість у господарському судочинстві в аспекті захисту трудових прав. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. №1. С. 75-81.
18. Гіжевський В.К., Головченко В.В., Ковальський В.С. Популярна юридична енциклопедія. К.: Юрінком Інтер. 2002. 528 с.
19. Головацький О. Оновлений ГПК: знайти переваги, викрити вади. Юридична газета. №25-26 від 25 червня 2019 URL: <http://yur->

gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/onovleniy-gpk-znayti-perevagi-vikriti-vadi.html. (дата звернення: 01.07.1019).

20. Господарське процесуальне право України / за ред. О.І. Харитонові. К., 2007. 360 с.

21. Грабовий А. Новий порядок банкрутства в Україні на захисті кредиторів. Національна Асоціація Адвокатів України. 2014. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/4819-novij-poryadok-bankrutstva-v-ukraini-na-zahisti-kreditoriv.html>. (дата звернення: 07.11.2019).

22. Громадська думка про правотворення: інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів. № 1 (145) січень 2018 URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2018/1.pdf+&cd=40&hl=uk&ct=clnk&gl=ua#2>. (дата звернення: 03.07.2019).

23. Гукасян Р.Е., Тараненко В.Ф. Арбитражный процесс: учеб. пособ. Москва: Юрид. лит., 1996. 207 с.

24. Гурвич М.А. Советское гражданское процессуальное право. М.: Высшая школа, 1964. 536 с.

25. Гурвич М.А. Советское гражданское процессуальное право. Москва: ВЮЗИ, 1957. 371 с.

26. Гуреев П.П. Судебное разбирательство гражданских дел. М. : Госюриздат, 1958. 199 с.

27. Дем'як В.М. Учасники господарського процесу у позовному провадженні : автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право». Київ, 2012. 19 с.

28. Дерев'янка Б.В., Туркот О.А. Захист прав суб'єктів господарювання: навчальний посібник / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б. В. Дерев'янка; 2-е вид., переробл. і доповн.; МВС України, Донецький юридичний інститут. Львів : Ліга-Прес, 2019. 150 с.

29. Джепа Ю.А. Поняття та особливості наказного провадження за господарським процесуальним кодексом України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. №3. Т1. С. 66-70.

30. Дудник Л.М. Українське господарське право та господарське процесуальне право: курс лекцій. Київ, 2015. URL: https://pidruchniki.com/83889/pravo/stadiyi_sudovih_zasidan_rozglyadu_spravi_bankrutstvo_protседuri_rozporyadzhennya_maynom_borzhnika_sanatsiya. (дата звернення: 20.02.2019).
31. Ерохина Т.П. Некоторые проблемы подсудности в гражданском судопроизводстве : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15 «Гражданский процесс, арбитражный процесс». Саратов, Саратовская государственная академия права, 2004. 208 с.
32. Жуков С. Кодекс з процедур банкрутства: суддя Верховного Суду - про топ-15 новел. Інтернет-портал «Finbalance». 2019. URL: <http://finbalance.com.ua/news/Kodeks-z-protседur-bankrutstva-suddya-Verkhovnoho-Sudu---pro-TOP-15-novel>. (дата звернення: 08.11.2019).
33. Іванюта Н.В. Особливості господарсько-процесуальної форми у судочинстві. Правові новели. 2018. №4. С. 301-307.
34. Іванюта Н. Господарський процесуальний кодекс України: проблеми юридичної техніки. Підприємництво, господарство і право. 2019. №4. С.80-85.
35. Івасин О.Р. Окрема ухвала в адміністративному процесі як спосіб судового контролю. Держава і право: Юридичні і політичні науки. №60. С.152-158.
36. Каринский С.С. Юрисдикция. Словарь иностранных слов / под общ. ред. И.В. Лехина, С.М. Локшиной, Ф.Н. Петрова. М. : Гос. изд-во иностр. и нац. словарей, 1954.
37. Кібенко О. Коли рішення ВС набирає чинності: проблемні питання на прикладі ГПК України. Юридична газета. №2-3. 24 січня 2019. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/koli-rishennya-vc-nabirae-chinnosti-problemni-pitannya-na-prikladi-gpk-ukrayini.html>. (дата звернення: 28.06.2019).

38. Коверзнев В.О. Розмежування юрисдикції адміністративних і господарських судів України: проблеми теорії та практики. Форум права. 2013. № 2. С. 223–229.
39. Козирева В., Бабенко О. Механізм та умови впровадження спрощеної процесуальної форми в господарське судочинство України: запозичення іноземного досвіду. Юридичний вісник. 2015. № 2. С. 109–113.
40. Комаров В.В., Бігун В.А., Баранкова В.В. Курс цивільного процесу: підруч. Х.: Право, 2011. 1352 с.
41. Комаров В.В., Бігун В.А., Кац С.Ю. Цивільне процесуальне право: підруч. для юрид. вузів і ф-тів. Х.: Основа, 1992. 416 с.
42. Короед С.О. До питання про нову концепцію поняття позову в цивільному процесі. Науковий вісник публічного та приватного права. 2015. №1. С.24-28.
43. Кравчук В. М., Угриновська О.І. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. К.:Істина, 2006. 944 с.
44. Курей М. Поняття та особливості зустрічного забезпечення позову в господарському процесі. Підприємництво, господарство і право. 2019. №4. С.76-81.
45. Лаврович Д.С., Грира В.В. Сутність та особливості спрощеного позовного провадження у цивільному судочинстві. Молодий вчений. 2018. №12. С.186-190.
46. Мкртчян Н. Яким чином мають реєструватися та розглядатися документи, отримані через «Електронний суд». Судово-юридична газета. 2010. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/152306-yakim-chinom-mayut-reyestrivatisya-ta-rozglyadatisya-dokumenti-otrimani-cherez-elektronniy-sud>. (дата звернення: 08.11.2019).
47. Моїсєєв Ю. Про Кодекс України з процедур банкрутства. Укрінформ. 2015. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2802946-v-ukraini-zaprascuvav-kodeks-iz-procedur-bankrutstva.html>. (дата звернення: 08.11.2019).

48. Ніколенко Л.М. Визначення сутності інституту підвідомчості. Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право». 2011. №1. С. 79–85.
49. Ніколенко Л.М. Господарське процесуальне право України. Одеса: Фенікс, 2011. 512 с.
50. Овод А. Ефективність наказного провадження в господарському судочинстві. Електронне видання «ЮРИСТ&ЗАКОН». 2018. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012234. (дата звернення: 18.02.2019).
51. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. М.: Азбуковник. 2000. 940 с.
52. Осипов Ю.К. Подведомственность и подсудность гражданских дел. М: Государственное издательство юридической литературы. 1962. 112 с.
53. Осокина Г.Л. Гражданский процесс. Общая часть : учебник / Г.Л. Осокина. 3-е изд., перераб. М. : Норма ; Инфра-М. 2013. 703 с.
54. Павлова Л.В. Поняття, зміст та значення підвідомчості справ в адміністративному судочинстві. Форум права. 2011. № 4. С. 534–539.
55. Петренко Н.О. Підсудність справ господарським судам України: монографія. Херсон: Грінь Д.С. 2017. 230 с.
56. Пиголкин А.С. Юрисдикция // Юридический энциклопедический словарь / гл. ред. А.Я. Сухарев ; редкол. : М.М. Богуславский и др. [2-е изд., доп.]. М. : Сов. энциклоп., 1987.
57. Подцерковний О.П., Квасніцька О.О., Степанова Т.В. Господарське процесуальне право: підручник. Харків: Одиссей, 2012. 400 с. URL: <https://studfiles.net/preview/5169947/>. (дата звернення: 10.02.2019).
58. Поляков Б.М. Право несостоятельности (банкротства) в Украине. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре». 2003. 440с.
59. Практика розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні: узагальнення Верховного Суду України. URL:[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/77C139C9DE61E95BC2257B7C0043C062](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/77C139C9DE61E95BC2257B7C0043C062). (дата звернення: 28.06.2019)

60. Пришва Н.В. Аналіз постановлення окремих ухвал Білопільським районним судом Сумської області: URL:<http://bl.su.court.gov.ua>. (дата звернення: 28.06.2019).
61. Рогач Л. Топ-10 змін ГПК. ЛІГА:ЗАКОН. 2010. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/166877_top-10-zmn-gpk-vd-sudd-verkhovnogo-sudu. (дата звернення: 08.11.2019).
62. Рожкова М.А. К вопросу о содержании понятия «компетентный суд» и «подведомственность дела». Журнал российского права. 2006. № 1. С. 19–29.
63. Сарнавський М. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження в господарському судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2019. №2. С. 65-69.
64. Стусова Ю., Шишка Ю. Наказне провадження про практику застосування процесуальної новели господарськими судами. «Юридична газета». 2018. URL: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/nakazne-provadžhennya.html>. (дата звернення: 17.02.2019).
65. Судовий наказ у господарському процесі – спрощення та прискорення розгляду нескладних справ (статистичні показники). Судова влада України. 2018. URL: <https://ki.arbitr.gov.ua/sud5011/pres-centr/novyny/513832/>. (дата звернення: 05.11.2019).
66. Таликін Є. А. Сфера застосування наказного провадження в господарському процесі України. Форум права. 2013. № 1. С. 1003–1011.
67. Фомін А.І. Топ-10 змін до Господарського процесуального кодексу України. Barristers. 2018. URL: <https://barristers.org.ua/news/top-10-zmin-gospodarskogo-protsesualnogo-kodeksu-ukrayiny/>. (дата звернення: 15.09.2019).
68. Харитоновна О.І. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. К.: Істина, 2006. 272 с.
69. Чечина Н.А. К вопросу о законности судебных решений. Ученые записки Ленинградск.гос. ун-та. Сер. юрид. наук. 1958. № 255. №10. С. 131–138.
70. Шевердін М. Спрощене провадження в господарському судочинстві. Юридичний Інтернет-ресурс «Протокол». 2018. URL: <https://protocol.ua/ua/>

sproshchene _provadgennya_v_gospodarskomu_sudochinstvi_1/. (дата звернення: 13.02.2019).

71. Шиманович О.М. До питання про класифікацію ухвал суду першої інстанції в цивільному процесі України. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. 2007. № 1. С. 95-102.

72. Шиманович О.М. Судові постанови у цивільному процесі України (на матеріалі рішень і ухвал суду першої інстанції) : дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / О.М. Шиманович. К., 2005. 221 с.

73. Штефан М.Й. Цивільний процес. К. : Ін Юре, 2001. 696 с.

74. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2005. 624 с.

75. Штефан О.О. Категорія «порядок вирішення спорів»: теорія, законодавство і судова практика. Порівняльно-аналітичне право. 2018. №6. С. 159-162.

76. Яценко С. Наказне провадження в «новому» господарському процесі. LexInform. Юридичні новини України. 2018. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/nakazne-provazhennya-v-novomu-gospodarskomu-protsesi/>. (дата звернення: 15.02.2019).

ДОДАТКИ**Додаток А****ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ****УХВАЛА**

21.01.2019 Справа № 908/148/19
м. Запоріжжя Запорізької області

Суддя Дроздова С.С., розглянувши матеріали,

За позовом: Товариства з обмеженою відповідальністю «Вільнянський машинобудівний завод» (70002 Запорізька область, м. Вільнянськ, вул. Софіївська, 5, ІКЮО 32934770, ПІН 329347708065)

до відповідача: Товариства з обмеженою відповідальністю «Вертикаль» (Російська Федерація, м. Москва, пр. Ленінградський, б. 37, корпус 9, офіс 675, ОКПО 16407459, ОГРН 1127747164830)

про стягнення 464 101 грн. 00 коп.

ВСТАНОВИВ:

18.01.2019 р. до господарського суду Запорізької області надійшла позовна заява Товариства з обмеженою відповідальністю «Вільнянський машинобудівний завод» про стягнення з Товариства з обмеженою відповідальністю «Вертикаль» 464 101 грн. 00 коп. заборгованості. Позовна заява обґрунтована неналежним виконанням відповідачем зобов'язання за контрактом № 19-В від 17.07.2018 р.

Відповідно до витягу з протоколу автоматизованого розподілу судової справи між судьями від 18.01.2019 р., позовні матеріали № 908/148/19 передано на розгляд судді Дроздовій С.С.

Розглянувши матеріали позовної заяви, господарський суд визнав їх достатніми для прийняття позовної заяви до розгляду, відкриття провадження у справі.

Частиною 1 статті 12 Господарського процесуального кодексу України визначено, що господарське судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку: наказного провадження та позовного провадження (загального або спрощеного).

У відповідності до ч. 3 ст. 12 Господарського процесуального кодексу України загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

З огляду на характер спірних правовідносин та предмет доказування, справа підлягає розгляду за правилами загального позовного провадження.

При цьому, при прийнятті до розгляду позовної заяви, судом встановлено, що відповідач по справі є нерезидентом, який не має свого представництва на території України.

Як вбачається з позовної заяви, місцезнаходженням відповідача - Товариства з обмеженою відповідальністю «Вертикаль» є: Російська Федерація, м. Москва, пр. Ленінградський, б. 37, корпус 9, офіс 675.

За приписами статті 3 Господарського процесуального кодексу України судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору.

Судочинство у господарських судах здійснюється відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії, розгляду і вирішення справи.

Частиною 5 статті 29 ГПК України встановлено, що позови у спорах, що виникають з договорів, в яких зазначено місце виконання або виконувати які через їх особливість можна тільки в певному місці, можуть пред'являтися також за місцем виконання цих договорів.

Пунктом 10.2 Контракту № 19-В від 17.07.2018 р., сторони визначили, що при неможливості вирішення спорів шляхом переговорів, спори вирішуються в арбітражному (господарському) суді за місцем знаходження відповідача. Сторони домовилися, що відповідно до Угоди про порядок розгляду спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, підписаним країнами учасниками СНД в м. Києві (1992р.), з ініціативи позивача спір може бути переданий на розгляд арбітражного (господарського) суду за місцем знаходження позивача. Рішення арбітражного (господарського) суду є обов'язковим для обох сторін.

Відповідно до п. 10.3 Контракту № 19-В від 17.07.2018 р. при розгляді спорів в суді сторони керуються Угодою про порядок розгляду спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, підписаним країнами учасниками СНД в м. Києві (1992р.).

Відповідно до статті 365 Господарського процесуального кодексу України іноземні особи мають такі самі процесуальні права та обов'язки, що і громадяни України та юридичні особи, створені за законодавством України, крім винятків, встановлених законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Порядок передачі судових та позасудових документів для вручення на території Російської Федерації регулюється Угодою про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, до якої Україна приєдналася 19.12.1992 р.

Згідно вищезазначеної угоди Компетентні суди та інші органи держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав зобов'язуються надавати взаємну правову допомогу. Взаємне надання правової допомоги включає вручення і

пересилання документів і виконання процесуальних дій, зокрема проведення експертизи, заслуховування Сторін, свідків, експертів та інших осіб. При наданні правової допомоги компетентні суди та інші органи держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав зносяться одна з одною безпосередньо. При виконанні доручень про надання правової допомоги компетентні суди та інші органи, в яких просять допомоги, застосовують законодавство своєї держави. При зверненні про надання правової допомоги і виконання рішень документи, що додаються, викладаються мовою держави, яка запитує, або російською мовою.

Частинами першою та другою статті 367 ГПК України передбачено, якщо в процесі розгляду справи господарському суду необхідно вручити документи, отримати докази, провести окремі процесуальні дії на території іншої держави, господарський суд може звернутися з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави (далі - іноземний суд) у порядку, встановленому цим Кодексом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Судове доручення надсилається у порядку, встановленому цим Кодексом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, а якщо міжнародний договір не укладено - Міністерству юстиції України, яке надсилає доручення Міністерству закордонних справ України для передачі дипломатичними каналами.

Згідно з частинами першою та другою статті 3 ГПК України судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору.

За змістом частини першої статті 76 Закону України «Про міжнародне приватне право» суди можуть приймати до свого провадження і розглядати будь-

які справи з іноземним елементом, зокрема, якщо сторони передбачили своєю угодою підсудність справи з іноземним елементом судам України, крім випадків, передбачених у статті 77 цього Закону.

Частиною 2 статті 4 Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, учасниками якої є Україна та Росія (дата набрання чинності для України - 19.12.1992 рік, дата набрання чинності для Російської Федерації - 19.12.1992 рік) передбачено, що компетентні суди держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав розглядають справи і в інших випадках, якщо про це є письмова угода Сторін про передачу спору до суду.

Згідно зі ст. 5 Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, учасниками якої є Україна та Росія, компетентні суди та інші органи держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав зобов'язуються надавати взаємну правову допомогу. Взаємне надання правової допомоги включає вручення і пересилання документів і виконання процесуальних дій, зокрема, проведення експертизи, заслуховування сторін, свідків, експертів та інших осіб. При наданні правової допомоги компетентні суди та інші органи держав - учасниць Співдружності Незалежних Держав зносяться одна з одною безпосередньо. При виконанні доручень про надання правової допомоги компетентні суди та інші органи, в яких просять допомоги, застосовують законодавство своєї держави. При зверненні про надання правової допомоги і виконання рішень документи, що додаються, викладаються мовою держави, яка запитує, або російською мовою.

Враховуючи вищевикладене, суд вважає за необхідне звернутися до Арбітражного суду м. Москви (Російська Федерація) з дорученням про надання правової допомоги з вручення Товариству з обмеженою відповідальністю «Вертикаль» (Російська Федерація, м. Москва, пр. Ленінградський, б. 37, корпус 9, офіс 675, ОКПО 16407459, ОГРН 1127747164830) копії ухвали господарського суду Запорізької області від 21.01.2019 про відкриття провадження у справі № 908/148/19.

Пунктом 4 частини першої статті 228 Господарського процесуального кодексу України визначено, що суд може за заявою учасника справи, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі у випадку звернення із судовим дорученням про надання правової допомоги або вручення виклику до суду чи інших документів до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.

Провадження у справі зупиняється у випадках, встановлених пунктом 4 частини першої статті 228 цього Кодексу - до надходження відповіді від іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави на судові доручення про надання правової допомоги, вручення виклику до суду чи інших документів (частина перша статті 229 Господарського процесуального кодексу України).

Оскільки суд повинен належним чином повідомити відповідача про дату, час та місце розгляду справи, а також враховуючи положення Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності та приписи статей 228, 229 Господарського процесуального кодексу України, суд дійшов висновку про необхідність зупинення провадження у справі.

Керуючись статтями 176, 228, 229, 234, 367 Господарського процесуального кодексу України, Угодою про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, суд –

УХВАЛИВ:

1. Прийняти позовну заяву до розгляду та відкрити провадження у справі № 908/148/19. Присвоїти справі номер провадження 27/6/19.
2. Розглядати справу за правилами загального позовного провадження.
3. Підготовче судове засідання призначити на **17 квітня 2019 р. об 11 год. 00 хв.**, яке відбудеться в приміщенні господарського суду Запорізької області за адресою: 69001, м. Запоріжжя, вул. Гетьманська, буд. 4, корпус 2, кабінет № 116.

Електронна адреса господарського суду Запорізької області: inbox@zr.arbitr.gov.ua, телефон Єдиного Контакт-центр судової влади України 0 800 501 492.

4. Суд роз'яснює позивачу що відповідно до ч. 3 ст. 46 ГПК до закінчення підготовчого засідання позивач має право змінити предмет або підстави позову шляхом подання письмової заяви.

Запропонувати позивачу, відповідно до ст. 166 ГПК України, завчасно до дня призначеного засідання, подати до суду відповідь на відзив (у разі його отримання). Одночасно з надісланням (наданням) відповіді на відзив до суду вручити копію відповіді та доданих до неї документів іншим учасникам справи, докази вручення надати суду (додати до відповіді на відзив). Позивачу надати суду для огляду оригінали доданих до позову документів.

5. Запропонувати відповідачу, відповідно до ст.ст. 165, 178 ГПК України, протягом 15 днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі, подати до суду відзив із його документальним обґрунтуванням. Одночасно з надісланням (наданням) відзиву до суду вручити копію відзиву та доданих до нього документів іншим учасникам справи, докази вручення надати суду (додати до відзиву). Суд зазначає, що відповідно до ч. 2 ст. 178 ГПК України у разі ненадання відповідачем відзиву у встановлений судом строк без поважних причин суд має право вирішити спір за наявними матеріалами справи.

Попередити відповідача про те, що у разі ненадання відзиву на позов, справа згідно з ч. 9 ст. 165, ч. 2 ст. 178 ГПК України буде розглянута за наявними в ній матеріалами.

6. Викликати у підготовче засідання представників учасників справи. У відповідності до ст. 60 ГПК України надати документи, що підтверджують повноваження представників учасників справи.

7. Попередити позивача про те, що у разі ненадання господарському суду без поважних причин документів або нез'явлення його представника у судові засідання, позов відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 226 ГПК України може бути залишений без розгляду.

8. Звернутися до Арбітражного суду м. Москви (115225, Російська Федерація, м. Москва, вул. Велика Тульська, 17) з дорученням про надання правової допомоги.

9. Проведення у справі № 908/148/19 зупинити до надходження відповіді від іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави на судові доручення про надання правової допомоги, вручення виклику до суду чи інших документів.

10. Ухвала набирає законної сили з моменту її підписання та підлягає оскарженню в частині зупинення провадження у справі відповідно до ст.ст. 255, 256 ГПК України.

Ухвала підписана 21.01.2019 р.

Звернути увагу учасників судового процесу, що копії документів завіряються відповідно до вимог п. 5.27 Державної Уніфікованої системи документації ДСТУ 4163-2003, згідно з яким відмітка про засвідчення копії документа складається зі слів: “Згідно з оригіналом”, назви посади, особистого підпису особи, яка засвідчує копію, її ініціалів та прізвища, дати засвідчення копії; засвідчуватись повинна кожна сторінка документу з відтиском печатки юридичної особи.

Попередити сторони, що відповідно до ст. 135 Господарського процесуального кодексу України суд може постановити ухвалу про стягнення в дохід державного бюджету з відповідної особи штрафу у сумі від одного до десяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, зокрема, за ухилення від вчинення дій, покладених судом на учасника судового процесу.

Повний текст ухвали буде розміщено в Єдиному державному реєстрі судових рішень за веб-адресою у мережі Інтернет за посиланням: <http://reyestr.court.gov.ua>.

Суддя С.С. Дроздова

Додаток Б**Господарський суд
Житомирської області****УХВАЛА****ПРО ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ**

«18» березня 2019 р. м. Житомир Справа № 906/236/19

Господарський суд Житомирської області у складі судді Прядко О.В., розглянувши матеріали позовної заяви Приватного підприємства» Фірма Мізан» до Фізичної особи-підприємця Яворського Івана Войциховича про стягнення 157377,23 грн,

ВСТАНОВИВ:

Приватне підприємство» Фірма Мізан» звернулось до суду з позовом про стягнення з Фізичної особи-підприємця Яворського Івана Войциховича 157377,23 грн попередньої оплати, сплаченої за договором поставки №04/04/18 від 04.04.2018.

Позовна заява відповідає вимогам, встановленим ст.ст. 162, 164 ГПК України. Підстави для залишення позовної заяви без руху, для повернення позовної заяви або для відмови у відкритті провадження відсутні.

Відповідно до частини першої статті 176 ГПК України, за відсутності підстав для залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви чи відмови у відкритті провадження суд відкриває провадження у справі протягом п'яти днів з дня надходження позовної заяви або заяви про усунення недоліків, поданої в порядку, передбаченому статтею 174 цього Кодексу.

Згідно з п. 4 ч.2 ст. 176 ГПК України про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі суд постановляє ухвалу, в якій, зокрема, зазначається за якими правилами позовного провадження (загального чи спрощеного) буде розглядатися справа.

В тексті позовної заяви міститься клопотання позивача про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження.

Відповідно до ч.ч. 1- 3 ст. 247 Господарського процесуального кодексу України, у порядку спрощеного позовного провадження розглядаються малозначні справи. У порядку спрощеного позовного провадження може бути розглянута будь-яка інша справа, віднесена до юрисдикції господарського суду, за винятком справ, зазначених у частині четвертій цієї статті.

При вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного або загального позовного провадження суд враховує: ціну позову; значення справи для сторін; обраний позивачем спосіб захисту; категорію та складність справи; обсяг та характер доказів у справі, в тому числі, чи потрібно у справі призначити експертизу, викликати свідків тощо; кількість сторін та інших учасників справи; чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес; думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Відповідно до ч. ч. 3-5 ст. 12 Господарського процесуального кодексу України, спрощене позовне провадження призначене для розгляду малозначних справ, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи. Загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

Умови, за яких суд має право розглядати вимоги про стягнення грошових сум у наказному провадженні, а справи - у загальному або спрощеному позовному провадженні, визначаються цим Кодексом.

Для цілей цього Кодексу малозначними справами є: 1) справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; 2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Як вбачається з позовної заяви, предметом спору є стягнення з відповідача 157377,23 грн у зв'язку з неналежним виконанням відповідачем зобов'язання за договором поставки №04/04/18 від 04.04.2018. Враховуючи, що ціна позову у даній справі не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, справа є малозначною.

З урахуванням вищевикладеного, розглянувши матеріали позовної заяви, господарський суд визнав їх достатніми для прийняття позовної заяви до розгляду, відкриття провадження у справі та задоволення клопотання позивача про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Відповідно до ч.1 ст. 250 ГПК України, питання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження суд вирішує в ухвалі про відкриття провадження у справі.

Відповідно до ч. 5 ст. 252 ГПК України, суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої із сторін про інше. За клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

Враховуючи вищезазначені норми та наявність у позовній заяві відповідного клопотання позивача, суд прийшов до висновку здійснювати розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження з повідомленням сторін.

Керуючись ст.ст. 12, 176, 234, 247, 250-252 Господарського процесуального кодексу України, суд

УХВАЛИВ:

1. Прийняти позовну заяву до розгляду та відкрити провадження у справі.
2. Справу розглядати за правилами спрощеного позовного провадження з повідомленням сторін.
3. Судове засідання для розгляду справи по суті призначити на «22» квітня 2019 р. об 11:00. Засідання відбудеться у приміщенні Господарського суду Житомирської області за адресою: м.Житомир, майдан Пуятинський,3/65 в залі судових засідань № 415.

4. Позивачу надати:

- оригінали документів, на яких ґрунтуються позовні вимоги, для огляду судом;
- за наявності, додаткові докази у справі (у тому числі щодо врегулювання спору).

Роз'яснити позивачу, що відповідно до ч.2 ст. 251 ГПК України він має право подати до суду відповідь на відзив. Встановити позивачу строк на подання до суду відповіді на відзив протягом трьох днів з дня отримання відзиву.

5. Відповідачу:

- відповідно до ст. 251 ГПК України протягом п'ятнадцяти днів з дня вручення даної ухвали подати відзив на позовну заяву (копія відзиву та доданих до нього документів повинна бути надіслана (надана) позивачу одночасно з надісланням (наданням) відзиву до суду).

- разом з відзивом подати всі необхідні докази, на його обґрунтування.

Роз'яснити відповідачу, що:

- відповідно до ч.4 ст. 250 ГПК України, він має право протягом 5 днів з дня вручення даної ухвали подати до суду заяву із запереченнями проти розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження.

- відповідно до ч.2 ст. 251 ГПК України, він має право подати до суду заперечення на відповідь на відзив до дня судового засідання.

Встановити відповідачу строк на подання до суду заперечення на відповідь на відзив протягом трьох днів з дня отримання відповіді.

ЗВЕРТАЮ УВАГУ СТОРІН: Копії доказів (крім речових доказів), що подаються до суду, заздалегідь надсилаються або надаються особою, яка їх подає, іншим учасникам справи, в порядку ст. ст. 80, 81 ГПК України. Суд не бере до уваги відповідні докази у разі відсутності підтвердження надсилання (надання) їх копій іншим учасникам справи, крім випадку, якщо такі докази є у відповідного учасника справи або обсяг доказів є надмірним, або вони подані до суду в електронній формі, або є публічно доступними (п.9 ст. 80 ГПК України).

Роз'яснити сторонам, що відповідно до ст. 248 ГПК України, суд розглядає справи у порядку спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але не більше шістдесяті днів з дня відкриття провадження у справі.

6. Повідомити сторони про засідання суду.

При направленні у судові засідання уповноважених представників сторін, останнім мати при собі відповідно до ст.60 Господарського процесуального кодексу України документи, що підтверджують повноваження представників.

Учасники справи мають право брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції відповідно до ст. 197 ГПК України.

Ухвала набирає законної сили згідно ст. 235 ГПК України та не підлягає оскарженню окремо від рішення суду.

Суддя Прядко О.В. Учасники справи мають можливість отримувати процесуальні документи в електронному вигляді паралельно з документами у паперовому вигляді.

Для отримання процесуальних документів в електронному вигляді потрібно:

1.Зареєструватися в системі обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу, розміщеній на офіційному веб-порталі судової влади України за адресою: mail.gov.ua.

2.Подати до суду заявку про отримання процесуальних документів в електронному вигляді, яку необхідно роздрукувати на офіційному веб-порталі судової влади України у вищевказаному розділі.

Процесуальні документи у відповідній справі, що видані після дати подання вказаної заявки до суду, будуть надходити в електронному вигляді на зареєстровану електронну адресу учасника судового процесу в домені mail.gov.ua, зазначену в заявці.

1- у справу;

2- позивачу - (09052,Київська обл,Сквирський р-н, с.Антонів, вул.Перемоги,17)- рек. з пов.

3- відповідачу - (ФОП Яворський І.В.- АДРЕСА_1)- рек. з пов.